БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 103 (4995)
Вторник
Майн
21
1946 он
Сэн 20 мүнгэн

Улаан Армиин сэрэгшүүд өөһэдынгөө эрэлхэг зоригоор, баатаршалгаар советскэ арадые алдаршуулан, советскэ гүрэнөө суурхуулһан байна. Эдэ эрхимүүдэйнгээ Улаан Армиин албанһаа табигдажа ерэхэдэнь һайнаар угтахын түлөө бухы советскэ арад оролдоно.

УЛААН АРМИҺАА ТАБИГДАҺАН СЭРЭГШЭДЫЕ ЭРХИМЭЭР УГТАЯ!

Улаан Армиин рядовой ба сержантска ...авай хүнүүдые албанһаа сүлөөлхэ ...бадалай ээлжээн эхилбэ. Эсэгэ ороноо ...хамгаалгын Агуухэ дайнай хатуу шан... тулалдаанууд соогуур Улаан Армиин ...ата түгэлдэр тугуудые нэрэтэй түрэ...гөөр барижа ябаһан сэрэгшүүд манай ...э ороной үргэн ехэ нютагуудта, өөһэ...дынгөө түрэлхидтэ бусахань гээшэ.

Советскэ Союзда мэхэтэ муухайгаар ...халдан ороһон немецко-фашистска ...эзэтэраргашадта, мүн японско империа...листнуудта эсэргүү советскэ арадай ...Эхэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайн ...манай түгэс илалтаар дүүрэһэн байна. ...Советскэ арад ба тэрэнэй Улаан Арми ...болбол манай Эхэ ороной нэрэ түрэ, эрхэ ...сүлөө болон бэеэ даанхай байдалые ар...гадажа хамгаалһан байха юм.

Үнгэрэгшэ жэлэй майн 9-дэ, түүхэтэ ...илалтын үдэртэ, нүхэр Сталин арад ...тэйгээ хандаха зуураа иигэжэ хэлэһэн ...байна.

«Манай Эхэ ороной эрхэ сүлөө болон ...бэеэ даанхай байхын түдэнһөө бидэндэ ...тохёолдоһон агуухэ гээгдэл, дайнай ябаса ...соогуур манай арадай үзэһэн тоолошо...гүй ехэ хохидол ба зоболон, Эсэгэ оро...ной төөлөө аша туһада үргэһэн тылдэхи ба ...фронт дээрэхи хатуу шанга ажал,—миин ...дэмы үнэгүй, дайсаниие бүримүһэн илалтаар түйлдаа хүрөө».

Улаан Армиин сэрэгшүүд өөһэдынгөө ...эрэлхэг зоригоор, баатаршалгаар совет...скэ арадые алдаршуулһан, манай советскэ ...гүрэниие суурхуулһан байна. Эдэ эрхи...мүүдэйнгээ Улаан Армиин албанһаа та...бигдажа ерэхэдэнь һайнаар угтахын түлөө бухы советскэ арад оролдоно.

Манай гүрэн болбол албанһаа табигдаг...шадай харгы замдаа зохид һайнаар яба...жа гэр бүлэдөө бусахынь түлөө, амарал...тагаа һүүлээр ажал хүдэлмэридэ түб...хинэн орохынь түлөө, армида байхадаа ...абаһан дүй дүршэлөө амгалан тайбан ...байгуулалтада хүсэд хэрэглэхынь ...оролдолго гаргана. Үнгэрэгшэ ...жэлдэ албанһаа табигдаһан сэрэгшүүдэй ...гэр бүлэдөө бусаха үедэ арми арад хоёр...ой хоорондохи нягта холбоотой байһа...нь эли тодоор харагдаһан байна. ...Станцинуудта болоһон үдэшэлгэнүүд, ...харгы замда ябахадаа сэрэгшүүд ажал...шадтай уулзаһан ябадал ба түрэл ню...тагаа бусажа ерэхэдэнь тэдэнэрые уг...таһан,—эдэ бүгэдэ халуун дулаанаар, ...баяртайгаар болодог байгаа.

Улаан Армиһаа табигдагшад алхам бүри...дэ сталинска анхарал оролдолгоор хү...реэлэгдэнэ. Ажахынхид, ажалай коллек...тивүүд ба бүхы советскэ гражданинууд ...албанһаа табигдагшадай амгалан ...байдалһан ажабайдалда, түбхинэн орохо яба...далдань туһалдаг байна.

Түрүүшын ээлжээндэ армиһаа табигда...жа ерэһэн сэрэгшэдэй олонхинь Эхэ оро...ноо, хани нүхэдэйнгөө этигэл найда...лгые харюулан ажал хүдэлмэри дээрээ ...габьяа гаргана.

Армиһаа табигдажа ерэгшэдые хэрэг...тэй юумээрынь хангаха гээшэ шухала ...юм. Энэ талаар Хоринин, Зэдын, ...Бичурын, Курумканай ба бусад ...аймагуудай партийна, советскэ организа...цинууд ехэхэн хүдэлмэри хэһэн байна. ...Ажа ерэһэн сэрэгшэдые Улаан Армида ...байхадаа олоһон дүй дүршэлыень хараа...лан абан ажалда түбхинүүлэн оруулха ...хүдэлмэри эдэ аймагуудаар муу бэшээр ...ябуулагданхай. Улаан Армида ошохоһоо ...урид техническэ секретаряар хүдэлмэ...рилжэ байһан нүхэр Шагдарон гэгшэ өөрынгөө түрэл нютаг болохо Курумканай аймагта бусажа ерээд, мүнөө ажалшадай депутадуудай аймагай Советэй культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай таһагые даагшаар хүдэлмэрилжэ байна. Тус аймаг дотор нүхэр Федосеев гэгшэ Эхэ ороноо хамгаалхын зорилгоор армида ошохоһоо урда тээ жиирэй колхозник байһан аад, мүнөө колхозой түрүүлэгшээр дэбжүүлэгдэнхэй. Улаан Армиһаа табигдажа ерэһэн сэрэгшүүд Бичурын аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ, «Октябрьска революци» гэжэ колхозуудаар мүн лэ һайнаар хүдэлмэрилжэ байна. Имэ жэшээнүүд Хэжэнгын, Торин, Закаменай ба бусад аймагуудаар олон байха юм.

Манай республикын ажалшад болбол хүсэ шадал ба ами бэеэ хайрлангүй дүрбэн жэл соо хатуу шанга байлдаануудта ябаһан хүбүүдээ халуун дулаанаар угтаһан, сталинска анхарал оролдолгоор хүреэлһэн байна. Республикын колхозууд, совхозууд, предприятинууд ба олониитын организацинууд албанһаа табигдаһан сэрэгшүүдтэ туһаламжа үзүүлнэ. Жэшээ болгон абахада, Курумканай аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз бусажа ерэһэн сэрэгшүүдтэ 4 үнеэ, 20 хонин ямаа, талха таряа, тоһо болон бусад юумэнүүдые үгэһэн байна. Тус аймагай Ленинэй, Кировэй нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд мүн тиимэ һайн жэшээ харуулаа. Түнхэнэй аймагай колхознигууд өөһэдынгөө нэгэ нютагаархиниие һайнаар угтан абаа. Республика дотор иимэ аймаг ба колхозууд үсөөн бэшэ бии.

Гурбадахи ээлжээндэ армиһаа табигдагшад түүхэтэ үдэрнүүдтэ гэр-гэртээ бусажа ерэхэнь. Советскэ арад болбол манай ороной саашадаа урган хүгжэхэ ба сэсэглэн һалбарха угаа үргэн аргаболомжонуудые бидэнэртэ олгоһон шэнэ Сталинска табанжэлые бэелүүлжэ байна. Хаа-хаанагүй халуун хүдэлмэри ябажа байна: заводууд, шахтанууд, электростанцинууд һэргээн болхоогдоно ба шэнээр баригдана, ажаһуудалай хэдэн мянган гэр байранууд, һургуулинууд, клубууд, больницанууд баригдана. Советскэ арад хадаа дайн сэрэгэй ушаруулһан шархануудые айхабтар ехэ патриотическа дэбжэлтэтэйгээр эдэгээжэ байна.

Албанһаа сүлөөлэгдэһэн сэрэгшүүдэй хүдэлмэрилхэ ба байгуулха газарынь бии гээшэ. Тэдэнэр хадаа советскэ Эсэгэ оронойнгоо арадай ажахые һэргээн болхоохо ба саашадань хүгжөөхэ ябадалда ехэхэн үүргэ дүүргэхэ байна. Аймагууд, городууд болон тосхонууд хадаа шэнэ Сталинска табанжэлэй түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ туһалха эгээн дүтын ба инаг хүнүүд болохо гэжэ тэдэнэрые хүлеэн байнал.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Обком болбол сэрэгшүүд-илагшадай бусажа ерэхэдэ эмхитэйгээр ба халуунаар угтаха, тэдэнэрые ажал хүдэлмэридэ түбхинүүлэн оруулха тушаа бэлэдхэлэй хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха гэжэ партийна, советскэ, ажахын организацинуудые уялгалһан тогтоол гаргаһан байна.

Сэрэгшүүд-илагшадаймнай гэртээ бусажа ерэхэ хүртэр тоотойхон үдэрнүүд үлэбэ. Энэ гүрэн түрын шухала хэрэгтэ эрхимээр бэлэдхэе. Сталинска табанжэлые бэелүүлхын түлөө тэмсэлсэхэ өөһэдынгөө баатар хүбүүдые эрхимээр угтая!

...ССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

Намарай тарилгын хүлдэһэн культурануудай талмайнуудые яровой культурануудай тарилгада хэрэглэхэ тухай

...Р Союзай Министрнүүдэй Совет ...тообо:

1. Республикануудай Министрнүүдэй ...Советүүд ба обл, (край) гүйсэдкомуудые ...уялгалха гэбэл:

Намарай тарилгын хүлдэһэн культура...нуудай бүхы талмайнуудые яровой куль...турануудай тарилгада түрүүшын ээл...жэндэ ба хүсэдөөр хэрэглэхые хангаха. ...Намарай тарилгын хүлдэһэн культура...нуудай бүхы талмайнуудые яровой куль...турануудаар арга бэшэ шэнэдхэн тариха ...за райсоведүүдэй түрүүлэгшэнэр, ...колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба совхозуудай директорнуудта уридшалан дурадхаха.

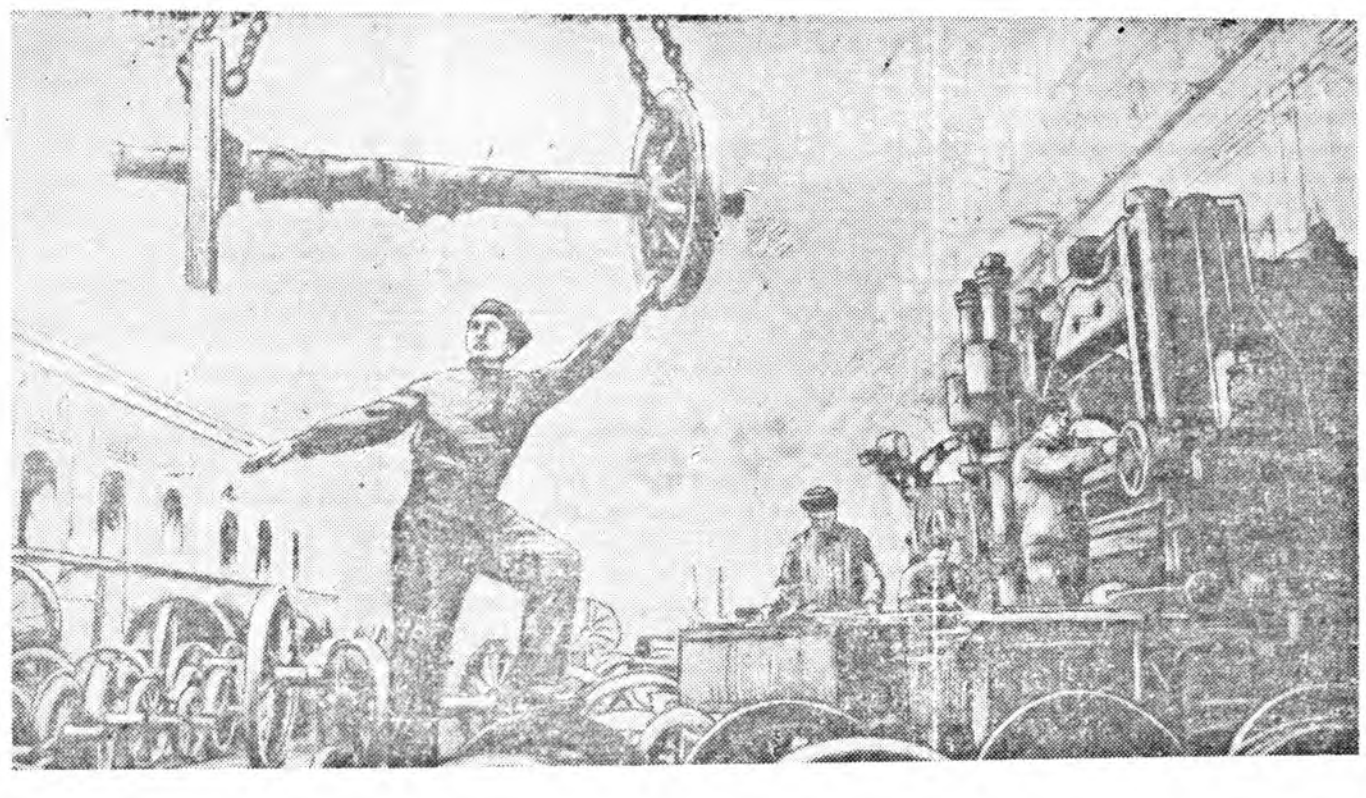
Колхозууд ба совхозууд намарай тарилгын хүлдэһэн культурануудай талмайнууд дээрэ таригдаһан яровой культурануудые 1946 оной яровой тарилгын гүрэнэй түсэб дүүргэхэ ябадалда оруулан тоолохые СССР-эй газартаряалангай Министерстводэ зүбшөөрэхэ.

Дахин таригдаһан намарай тарилгын талмайн хэмжээе яровой тарилгын ябаса тухай мэдээнүүд тусхай графа соо заажа байха.

Великобританиин онсо ба бүрин эрхэтэ элшэн Сайд Сэр Морис Д. Петерсон СССР-тэ ерэбэ

Великобританиин онсо ба бүрин эрхэтэ ...элшэн сайд сэр Морис Д. Петерсон гэгшэ ...майн 17-до Москвада ерэбэ.

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй Минис...терствын протокольно таһагые даагша ...Ф. Молочков, Великобританиин посоль...ствын членүүд, хэрэгүүдэй саг зуурын этигэмжэтэ господин Робертс түрүүтэй, Канадска элшэн сайд г-н Л. Ц. Уйлгресс, Новозеландска элшэн түлөөлэгшэ г-н Ч. У. Роовелл, Австралиин хэрэгүүдэй саг зуурын этигэмжэтэ г-н И. С. Дошам гэгшэд сэр М. Д. Петерсониие центральна аэродром дээрэ угтаба.

Ленинградтахи пролетарска паровозо-заһабарилгын завод. Колесно цех соо. Г. Чертовой фото (ТАСС-эй фотохронико).

ШЭН ЗОРИГТОЙГООР АЖАЛЛАЖА, ШЭНЭ ТАБАНЖЭЛЭЭ БЭЕЛҮҮЛЭЕ!

Уһанзамайхидай амжалтанууд

Байкало-Селенгинскэ пароходствын управлениин коллектив майн урда тээхи мүрысөөндэ эдибхитэйгээр оролсоходоо, мүнөө жэлэй навигацида бүхы пароходуудаа ба механизацияа саг болзор соонь заһабарилжа навигацида хүсэд бэлэн болхобди гэжэ уялгануудые абаһан байгаа.

Улан-Удын пристаниин коллектив (начальнигынь нүхэр Лучихин, пароходууд ба механизацияа эрхим шанартайгаар саг болзор соонь заһабарилжа социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ.

Пароходствын управлени энэ түйлаһан амжалтануудыень хаража, тус коллективтэ дамжуулгын Улаан тугые үгэбэ. Улаан тугаараа урмашаһан энэ коллективэйхид майн урда тээхи түйлалтануудые улам саашадань бэхижүүлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэд.

Мүн тэрэшэлэн судно-заһабарилгын заводой механическа цехын коллектив майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, абаһан уялгануудта муу бэшээр дүүргээ:

Тус цехын түрүү фрезеровщик нүхэр Леонид Ткачук гэгшэ Илалтын һайндэрэй хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, үдэрэйнгөө даалгабариие 280 процент дүүргэһэн байна. Тус цехын түмэршэ дархан нүхэр Петр Лебедев өөрынгөө балташан Виктор Сафроновтой хамта шэнэ уялгануудые абаад, үдэрэйнгөө даалгабариие 150 процентһээ доошо бэшээр гүйсэдхэнэ.

Мүнөө эдэнэр ажалай үндэр бүтээсые улам саашадань бэхижүүлхын түлөө оролдожо, үдэр бүри хоёр хахад ба гурбан нормонуудые үгэдэг болоо.

Судно-заһабарилгын мастерскойн коллектив апрель һарын даалгабариие 130 процент дүүргэһэн байна. Тус коллективэй хүдэлмэришэд бүхэн халаанайнгаа даалгабариие 110—115 процентһээ доошо бэшээр дүүргэдэг юм. Мүнөө эдэнэр агууехэ вождь нүхэр Иосиф Виссарионович Сталинай түүхэтэ приказда харюу болгон шэнэ уялгануудые абажа, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые харуулжа байнад.

Б. ЦЫДЕНОВ.

Гармаевай бригадада Улаан туг барюулагдаба

Тарилгын үедэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ илажа, аймаг соо түрүү һуури эзэлхын түлөө Доодо-Бухэнэй сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой членүүд шууд тэмсэл хэжэ байна. Тэдээн сооһоо Цыретор Гармаев гэгшын хүтэлбэрилдэг тарянажалай нэгэдэхи бригадын членүүд тусгаар шалгаржа, колхозой правлени, партийна организациин дамжуулгын Улаан туг абаба. Бригадын плугшад Аюша Ишиев, Бутит Дашиева, Цындыма Линхобоева ба бусад тарилгада ороһонһоо хойшо үдэрэйнгөө нормонуудые үлүүлэн дүүргэдэг байха юм. Тэрэшэлэн сеялкашан Базар Бадмажапов гэгшэ даалгабарияа 120 процент хүртэр дүүргэнэ.

Тус колходо хүдэлмэрилжэ байгаа Сэлэнгын МТС-эй 9-дэхи тракторна бригадын членүүд трактор машинануудаа түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлмэрилүүлнэ. Трактористнууд Норбоева, Дашицыренова, Аюшиев гэгшэд тракторнуудай хойноһоо хэхэ техническэ харууһанай заабариие зүбөөр сахиһанай ашаар, үндэр бүтээсэ түйлажа ябанад.

Колхозой правлени ба партийна организаци тарилгада ябагшадай дундахи социалистическэ мүрысөө бодотоор хүтэлбэрилэн, түрүүшүүлэй дүршэлые бүгэдэндэ нэбтэрүүлхын түлөө тусгаар оролдодог байха юм. Агитаторнууд Доржиев, Будаева, Базаржапова ба бусад колхознигуу ай дунда уншалга болон хөөрэлдөөнүүдые һайнаар үнгэргэжэ, хүн бүхэниие һониргхуулдаг болонхой. Мүнөө үедэ үедэ эндэхи агитаторнууд колхознигуудта «1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн болхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай» хуулиие илангаяа һайнаар ойлгуулхын түлөө бүхы оролдолгоёо гаргажа байха юм. Тэрээнтэй хамта агитатор бүхэн ойлгуулалмжын хүдэлмэри ябуулхадаа, ажахын зорилгонуудтай зохилдуулан табидаг байна.

Лубсан РИНЧИНО,
манай корр.

ТОҺОТО КУЛЬТУРАНУУДАЙ ТАЛААР ЗҮБЛӨӨН

Краснодарта, тоһото культурануудай талаар бүхэсоюзна научна зүбөөн зарлагдаба. Эндэ 150 тухай эрдэмтэд, селикционернүүд ба газартаряалангай ба тоһо өөхэнэй ажаүйлэдбэриин элитэ тусхай мэргэжэлтэд суглархa байна. Тэдэнэр дүй дүршэлөө андалдаха ба саашадаа тоһото культурануудай зэрэнүүдые болон шанарые һайжаруулха методые болбосоруулха байна. Сталинска шагналай лауреат хүдөө ажахын наукын доктор Л. А. Жданов, хүдөө ажахын наукын доктор П. А. Минкевич, биологическа ба хүдөө ажахын наукын доктор Е. М. Сиская ба бусад эрдэмтэд зүблөөндэ элидхэлнүүдые бэлэдхэжэ байна. (ТАСС).

Казахстанда хара металлурги

АЛМА-АТА, майн 17. (ТАСС). Казахстанда Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүд соо Джездинскэ руднигэй, ферросплавуудай Актюбинка заводой передельнэ металлургическа заводой барилганууд эхилһэн байгаа. Табанжэлэй түсэб болбол республикада ажаллажа байгаа ба баригдажа байгаа хара металлургиин шэнэ предприятинуудай барилгые хараалһан байна.

Шэнэ табанжэлэй түрүүшын хоёр жэл соо передельнэ металлургическа заводой барилга дүүрэхэ болоно. Мүнөө эндэ „400" гэжэ прокатна стан баригдада ороо. Жэлэй эсэстэ хоёрдохи мартеновска пеэшэн хүдэлмэрилхэ болоно.

Карагандада металлургическа үйлэдбэриин дүүрэн цикельтэй томо завод баригдахаар түсэблэгдэһэн байна. Тэрэ хадаа 4 доменно пеэшэнтэй, 10 мартеновска пеэшэнтэй прокатна ба, турбопрокатна цехүүдтэй, коксохимическэ, шаматна ба динансово заводуудтай болохо юм. Энэ предприятиие ашаглалда оруулхада республика болбол рельсэнүүд, трубанууд, прокадууд, шэрэм ба болодоор бүрин хангагдаха.

Мүнөө ферросплавуудай актюбинска заводто шэнэ хүсэнүүдые нэбтэрүүлхэ ябадал эхилээ. Тэрэ хадаа табанжэлэй жэлнүүд соо үйлэдбэрилэн гаргаха продукция 1943 онойхиһоо үшөө үргэдхэгдэхэ юм.

Тэрэшэлэн хара металлургиин серьевой база нилээд ехээр үргэдхэгдэхэ юм.

Үргэхэ платформотой электрокар

Нүхэр Казанскийн директортэй заводто шэнэ конструкциин электрокар бэлэдхэгдэбэ. Энэ тэргэ болбол үргэхэ платформотой юм. Тэрээндэ ашаалха ба буулгаха ябадал хүдэлмэришэнэй туһаламжагүйгөөр хэгдэдэг байна. Платформын үргэхэ үндэрынь 125 мм. Электрокарай ехэ бэшэ талмай 2 тонно ашаа үргэдэг байна.

Шэнэ электрокарые шалгалта һайн дүнгүүдые үгэбэ. (ТАСС.)

СПЕЦИАЛИСТЫН ЗҮБШЭЛ.

Сахарна свеклые харууһалжа, үндэр ургаса хураая

Эдеэ хоолой культурануудай дунда сахарна свекло нэгэн гол һууринуудай нэгые эзэлдэг байна. Энэ хадаа сахар үгэдэг туладаа сахарна заводуудта хэрэглэгдэдэг юм. Сахарна свеклые заводто тушаадаггүй колхоз болон аймагууд нютагай ажаүйлэдбэридэ, мүн кондитерскэ зүйлнүүдые, повидло, варенье ба бусад амтата продуктнуудые бэлэдхэхын тулада арад зондо өөһэдтэнь хэрэглэгдэдэг байна.

Манай республикын бүхы аймагуудаар агротехникые зүбөөр хэрэглээд байхада, сахарна свекло ургаха байһаниинь дүршэл дээрэһээ элирүүлэгдэбэ. Урин дулаан сагай бага байдаг эрхэ байдалтай манай республикада сахарна свеклын бүхы агротехникэ, тэрэнэй набшаһанай эртүүр болбосорхо үедэ хараалагдаһан байха зэргэтэй. Тиихын тулада, сахарна свеклые үтэгжүүлэгдэмэл һайн хүрьһэтэй, диилэнхидээ уһалагдадаг газарта тариха шухала энээнэй түргэн урган хүгжэхэ талаар шухала хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй.

Свекло тариха эгээл һайн хүрьһэн хадаа хара шоройтой газар болоно. Шабартай муу газарнуудта свекло тарижа болохогүй. Сэбэр парта, мүн пиниисэ гү, али хартаабха тариһан газарта хахалагдаһан намарай парта сахарна свеклые тарихада зохистой юм. Севооборот эрхилһэн колхозуудта сахарна свекло болбол пропашной культурануудай һууринуудые эзэлхэ ёһотой.

Сахарна свекло тариха газарые элдүүрилхэ гол эрилтэ хадаа 22 — 28 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалха ябадал болоно. Свекло тариха газарые гүйхэнөөр хахалжа огто болохогүй. Хэрбээ сахарна свеклые гүйхэнөөр хахалһан газарта тарибал, свеклын үндэһэн буруу формотойгоор хүгжэхэ, ургасань ехээр доошоо орохо байна.

Свекло тариха пар ба намарай парай буртаг үбһэтэй байбалынь, тарилга хэхын урда тээ культивацилха, хоёр дахин борнойлхо хэрэгтэй. Муугаар хахалагдаһан пар ба намарай парые хүсэд гүнзэгыгөөр дахин хахалха шухала. Хэрбээ пар бэлэдхээгүй колхоз байгаа һаа, свеклые хабар элдүүрилэгдэһэн газар дээрэ тарихадаа гүнзэгыгөөр хахалаад, тэрэ дороо хүндэлэн борнойлхо, мүн хүрьһэн дээгүүр модон катогоор мухарюулха ёһотой.

Сахарна свекло гээшэ үтэгжүүлгэдэ ехэ дуратай юм. Нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хахалхын урда тээ, мүн ургажа байха үедэнь нэмэлтэ тэжээл болгон хэрэглэхэ ёһотой.

Наг шэбхээр үтэгжүүлээд байхада, сахарна свеклын ургаса илангаяа дээшэлдэг байна. Нэгэ гектарта 30 — 50 тонно хэмжээтэй гутанги наг шэбхэ хэрэглэхэ ёһотой. Гектар бүриин хоёр-гурбан центнер хэмжээтэй үнэһэн, шубуунай аргал, мүн минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хахалхын гү, али культиваци хэхын урда тээ хэрэглэдэг юм. Тэрэшэлэн ургажа байха үедэнь иимэ үтэгжүүлгэнүүдээр нэмэлтэ тэжээл үгэхэ ёһотой.

Свеклын тарилгые һайнаар гэдэһэн газарта хэхэ байна. Манай эрхэ байдалда майн 10 — 15-ай үе сахарна свекло тариха эгээл һайн болзор боложо үгэнэ. Энээнэй тарилгые свекло хаядаг тусгаар сеялкээр үнгэргэхэ ёһотой. Хэрбээ иимэ сеялкын үгы байгаа һаа, таряа хаядаг сеялкые свекло хаяхаар тааруулжа хэрэглэхэ байна. Нэгэ гектарта 25 — 30 килограмм хэмжээнэй нормотой үрһэн 4 — 5 сантиметр гүнзэгыгөөр хаягдаха юм. Тарилга хэһэнэй удаа, энэ газар дээгүүр модон каток мухарюулха ёһотой.

Тарижа дүүргэһэн дары сахарна свеклын хойноһоо харуулжа эхилхэ байна. Таригдаһанай удаа 12 — 13 хоноод байхада, хэрбээ хүйтэн хабар байгаа һаань 15 — 18 хоног үнгэрөөд байхада, сахарна свекло ургажа эхилдэг юм. Хэрбээ энэ үедэ хура бороогой оробол плантаци дээгүүр хальһан бии боложо, свеклын ургажа хүгжэхэ ябадалдань һаад тохёолдуулдаг, мүн заримдаа свеклые үхүүлжэ болодог байна. Иимэ хальһые арбагар хадааһатай модон каток мухарюулжа үгы хэдэг юм. Тарилгые хүндэлэн энэ катогые мухарюулха хэрэгтэй.

Ургасын гаража эхилхэтэй хамта, дары сагаа хүрьһые бамбайлгажа захалха шухала. Энээниие морин гү, али тракторна культиватораар, үгы һаа гараар үнгэргэдэг юм. Тэрэниие үнгэргэхэдөө эрхим шанар сахиха хэрэгтэй.

Свеклын хойноһоо харууһалха харюусалгатай хүдэлмэриин нэгэн хадаа тэрэнэй ургасые шэнгэрүүлхэ ябадал болоно. Тэрэниие үнгэргэхэдөө диилэнхи ургасын хоёрдохи пар набшын гарамсаар эхилхэ хэрэгтэй. Свеклын ургасые шэнгэдхэхэдээ эгээл һайнаар хүгжэжэ байһыень шэлэн үлээдэг, мүнөөнь малтажа хаядаг юм. Свеклын хоорондохи тала бэе бэеһээ 18 — 20 сантиметр холо байха зэргэтэй. Ургасые шэнгэрүүлхэтэеэ нэгэн доро, тэрэ участогай ряд хоорондохи хоёрдохи бамбайлгые эхилдэг байна. Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулганууд 5 — 8 — 10 хоног гоор хожомдуулбал, ургаса угаа ехээр доошоо ородог, хэрбээ иимэ хүдэлмэринүүдые үлэмжэ ехээр гэдэргэнь татабал свекло үхэдэг юм.

Ургасые шэнгэрүүлһэнэй удаа 5 — 10 хоноод, тэрэниие шалгаха гээшэ тон шухала байна. Энээниие шалгахадаа ургасын үдхэниие һайса хаража үзэхэ хэрэгтэй. Тиихэдээ шэнгэрүүлһэнэй удаа үлэһэн гү, али хожомоорнь хүгжэжэ гараһан ургасануудые үгы хэхэ байна. Шалгалтые хэхэ үедэ ряд хоорондын гурбадахяа бамбайлгалгые үнгэргэхэ хэрэгтэй. Шэнгэрүүлһэнэй удаа, хүрьһэнэй бамбагар байһыень ходо хаража байха шухала. Тиимэдэ ургасые шалгаһанай удаа үшөө 2 — 3 дахин ... бамбайлгалгые хэхэ ёһотой.

Свеклын тарилгые харууһалха хэтэрээ нэгэн доро, түрүүшын үдэрһөө эхилээд тэрээндэ хоро хүргэдэг дайсадтай тэмсэжэ эхилхэ шухала. Сахарна свеклые хоро хүргэдэг хорхой шабхайнуудые үгы хэдэг зүйлнүүдые энэ гэһээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй.

Манай республикын колхозууд сахарна свеклын үндэр ургаса хуряажа абаха дүүрэн аргатай гээшэ. Тиимэдэ тэрэнэй тарилгые агротехническа зүбөөр бүриин ёһоор харууһалха ябадал бүхы колхознигуудай шухала зорилго болоно.

Д. ЛЕСИК, БМАССР-эй Газартаряалан ай министерствын главна агроном.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЭДЭ КОММУНИСТНУУД ХАБАРАЙ ТАРИЛГА ДЭЭРЭ ТҮРҮҮЛЖЭ ЯБАНА

Манай аймагай партийна организациин коммунистнууд болбол бүхы советскэ арадтаяа хамта 1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбые углаа хүндэтэйгөөр угтаһан байна. Сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй түсэб соо хараалагдаһан агууехэ программануудые аймагайнгаа ажалшадта гүнзэгыгөөр ойлгуулха тушаа партийна организаци, тэрэнэй агитаторнууд болон пропагандистнууд сэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэнэ.

Энэ түсэб соо хараалагдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар колхозно поли, фермэ, болон бусад һалбаринууд дээрэ хүдэлмэрилжэ байдаг колхозниигуудай дунда социалистическэ мүрысөөнэй долгин һүүлэй үедэ нилээдгүй ехээр үргэхэбэ. Өөһэд хоорондоо мүрысэдэггүй бригада, звено, фермэ, гүүрт, колхоз МТС болон нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай коллективүүд байхагүй гэхэдэ үлүү юумэ болохогүй байна. Социалистическэ мүрысөөнэй ябаса дундуур ажалай үндэр бүтээсэнүүдые түйлажа Сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй түрүүшын үдэрнүүдтэ шэн габьяатайгаар хүдэлмэрилдэг патриодууд олошороо.

Аймагай олонхи колхозуудай ба МТС-үүдэй партийна эхин организацинууд өөһэдынгөө коммунистнуудай хүсые хабарай тарилгын хүдэлмэри дээрэ зүбөөр хубаарилжа табиха зуураа, тарилгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ нилээдгүй ехэхэн амжалтануудые түйлана. Колхозно полинууд дээрэ хүдэлмэрилдэг коммунистнууд өөһэдынгөө түрүү үүргэнүүдые жэшээтэ һайнаар бэелүүлжэ байха юм. Жэшээлхэдэ, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой колхозник ВКП(б)-гэй член нүхэр У. Доржиев гэгшын хүтэлбэри доро ажалладаг тарянажалай бригада социалистическэ мүрысөөндэ аймаг соогоо түрүүлжэ ябана. Коммунистнууд нүхэд Балданова ба Цыбикова гэгшэдэй звенонууд даалгабарита нормоёо гансахан дүүргэнэ бэшэ, харин холо үлүүлэн дүүргэхэ зуураа, тарилгын шанарые эрхимээр хэжэ, бүхы колхоз соогоо алдар суутай болонхой.

Звенонуудые хүтэлбэрилдэг коммунистнууд нүхэд Балданова ба Цыбикова гэгшэд тарилгын хүдэлмэри дээрэ өөһэдынгөө бэеэр хабаадалсажа, энэ хүдэлмэриин түрүүшын үдэрһөө эхилээд, үдэрэйнгөө нормые 150—175 процент хүртэр эрхим һайн шанартайгаар дүүргэжэ, үндэр баян ургаса түйлаха үндэһэ һуури байгуулжа байнад. Коммунист нүхэр Жамбаловагай хүтэлбэрилдэг тарянажалай хоёрдохи бригада нүхэр Цыбиковэй бригадаһаа зааханшье гээгдэнэгүй. Коммунистнуудай шэн зоригтойгоор ажаллаһанай ашаар Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз хадаа аймаг соогоо эгээн түрүүлжэ, орооһото культурын эртын тарилгын түсэбые Илалтын үдэрэй хүндэлэлдэ дүүргэжэ шадаа.

«Социализм» колхозой партийна эхин организациин коммунистнууд нүхэд Ханда Ринчинова, Долгор Жигжитдоржиева болон бусад тарилгын хүдэлмэридэ ябахадаа, үдэрэйнгөө нормые 200 гаран процент эрхим һайн шанартайгаар дүүргэжэ, түрүү үүргэнүүдээ бэелүүлнэ. Мүн «Галын Очи» гэжэ хүдөө ажалай артелиин коммунистнууд Д. Доржиева ба Н. Пынгунжапова гэгшэд даалгабарита нормоёо 130—140 процент хүртэр дүүргэжэ, Хүндэлэлэй доскада нэгэнтэ бэшэ оруулагдаһан байха юм.

Боргойн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозник, коммунист Цыренжап Эрдынеевагай хүтэлбэрилдэг звеногойхид тогтоогдоһон нормоёо хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, колхоз соогоо түрүү һуури эзэлэнхэй. Тус партийна эхин организациин коммунистнууд нүхэд Галсанов, Цыренов, Мансорунов болон бусад тарянажалай бригадын члэнүүдэй дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулхаһаа гадна, Сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй түсэбтэй бүхы колхозниигуудые танилсуулжа, тэдэнэрые шэн зоригто ажал тээшэ зоригжуулна.

Мүн Кировэй нэрэмжэтэ колхозой коммунистнууд үндэр бүтээсэтэйгөөр ажаллажа, тарилгын хүдэлмэриие хаһа саг соонь агротехническэ богонихон болзорто үнгэргэхэһээ гадна, бүхы колхозниигуудтаяа хамта энэ табанжэл соо колхозойнгоо саашадаа урган хүгжэхэ түсэб зохёобо. Тус колхозой ВКП(б)-гэй члэнэй кандидат нүхэр Ж. Галсановай хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуулай звено хабарай тарилга дээрэ шалгаржа гараад, правлениингээ ба партийна эхин организациингаа дамжуулгын Улаан туг ба мүнгэн шанда хүртэбэ.

ВКП(б)-гэй члэнэй кандидат нүхэр Ванчик Дуриновай хүтэлбэрилдэг «Овцевод» совхозой тарянажалай бригада социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ, дирекциин ба партийна эхин организациин дамжуулгын Улаан туг гартаа бүхөөр барижа ябана. Коммунист нүхэр Аюшиевай хүтэлбэрилдэг Үшөөтэйн МТС-эй тракторна бригадын трактористнууд Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа, тарилга хэхэ түсэбөө үшөө майн 10-да 85 процент дүүргээд, 138 килограмм үнэтэ горючи арбилба.

Колхозно поли дээрэ хамта дээрээ 54 коммунистнууд хүдэлмэрилнэ. Тэрэнэй 8 хүн бригадирнуудаар ба 21 хүн плугшадаар болон бусадынь элдэб ажалда хүдэлмэрилхэ зуураа, барандаа шахуу ажалай үндэр бүтээсэнүүдые түйлажа, өөһэдынгөө түрүү үүргэнүүдые жэшээтэ һайнаар бэелүүлнэ.

Тарбагатайн аймагай «Искра» гэжэ хүдөө ажалай артелиин партийна эхин организациин хүдэлмэри тухай гаргаһан ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой шиидхэбэриин үндэһөөр партиин айком болбол колхозуудай партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриие эрид шууд һайжаруулха тушаа ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулжа, партийна эхин организацинуудта өөһэдынгөө хүдэлмэриие һайжаруулжа, хабарай тарилгые хаһа саг соонь агротехническэ богонихон болзорто үнгэргэхэ хэрэгтэнь халуун туһаламжа үзүүлжэ байна.

СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй агууехэ түсэбөөр урмашаһан Зэдын аймагай ажалшад болбол партийна организациин хүтэлбэри доро энэ хабарай тарилгые хаһа саг соонь үнгэргэжэ, үндэр баян ургаса түйлаха һуури тогтоохонь лабтай.

С. ХАНДАЖАПОВ,
ВКП(б)-гэй айкомой эмхидхэлэй-инструкторскэ таһагые даагшэ.

Партийна шиидхэбэриин дүүргэлтые шалганагүй

Апрель һарын һүүлээр болоһон аймагай партийна активай суглаан дээрэ Иволгын аймагай коммунистнууд хадаа «Сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй түсэб ба партийна организациин зорилгонууд» гэһэн асуудал дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэһэн юм. Зүбшэн хэлсэһэн асуудал тушаагаа тодо һонор хэмжээ ябуулгануудые хараалһан шиидхэбэри баталан абаһан байгаа.

Энэ шиидхэбэри соогоо партийна активай суглаан болбол Сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй түсэб соо табигдаһан агууехэ зорилгонуудые практическа ажал хүдэлмэри дээрээ бэелүүлхэһээ гадна, энэ хараалагдаһан тон ехэ зорилгонуудтай аймагайнгаа бүхы ажалшадые гүнзэгыгөөр танилсуулха гэжэ шиидэһэн бэлэй. Ушар иимэһээ партийна эхин организацинуудай дэргэдэхи кружок ба политһургуулинуудай хүдэлмэриие үг үндэһөөрынь һайжаруулха гэжэ активай суглаан бүхы партийна эхин организацинуудай секретарьнуудые уялгалаа һэн.

Мүнөө энэ шиидхэбэриин баталагдаһанһаа хойшо хори гаран хоног үнгэрбэ. Гэхэ зуура, СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай пропаганда хэхэ хүдэлмэри тус аймагай олонхи партийна эхин организацинуудаар хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Иимэ болохолоороо, ВКП(б)-гэй айком, тэрэнэй пропаганда ба агитациин таһагай хүдэлмэрилэгшэд болбол партийна активай суглаанай шиидхэбэриие хангалтагүйгөөр бэелүүлхэһээ гадна, тэрэнэй дүүргэлтые удаа дары шалгадаггүй байһаниинь элитээр харуулагдана.

Гильбиринэй сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тарян ажалай нэгэ бригадада хүдэлмэрилдэг агитатор нүхэр Ж. Гылыков гэгшэһээ энэ табанжэлэй эсэстэ хэды шэнээн хэмжээнэй таряа талха үргүүлжэ абаха байнабибди гэжэ асуухадам, «7 миллион тонно талха үргүүлхэ байнабди».—гэжэ харюусаа һэн. Иимэ болохолоороо, энэ «агитатор» хадаа 127 миллион тонно таряа талха абтаха байһаниие мэдэбэгүй.

Мүн аймагай центрһээ эгээл ехэ болоо һаа нэгэ километрын газарта, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан Иволгын МТС-эй тракторна бригадын члэнүүдэй дунда агитаци хэдэг агитатор нүхэр Галсандоржиева гэгшэтэй хөөрэлдөө хэхэдээ, энэ нүхэр хадаа СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб толилоһон газетэ ба журналнуудые үшөө абаагүй дээрэһээнь, энэ асуудалаар хөөрэлдөө үшөө үнгэргөөдүй байнаб гэжэ харюусаһан байгаа.

Энэ түсэб баталһан СССР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи зарлалгын нэгэдэхи Сесси үшөө мартын 12-то эхилһэн юм. Тус түсэб баталһан Хуули үшөө мартын хорёодоор бүхы центральна ба республиканскэ газетэнүүдтэ толилогдоһон байгаа гэжэ хэлэхэдэмни, нюур шарайгаа улайлгаад һууба. Молотовой нэрэмжэтэ колхозой тарянажалай бригадын хори гаран члэнүүдтэй хөөрэлдөө хэхэдэ, тэдэнэр барандаа табанжэлэй түсэб соо хараалагдаһан зорилгонуудые мэдэхэгүй байшаба.

Аймаг соогоо эгээл томохон болохо «Улаан Оронго» колхозой партийна эхин организациин дэргэдэ тус организациин партбюрогой секретарь нүхэр Бимбаевай хүтэлбэри доро табанжэлэй түсэб шудалха кружок эмхидхэгдэһэн байгаа. Энэ колхозой 19 хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд ябаха байһан аад, үнгэрэгшэ хорин үдэрэй туршада нэгэшье заняти үнгэргөөдүй байба.

Республикын түрүү МТС-үүдэй нэгэндэ тоологдолог Иволгын МТС-эй партийна эхин организациин секретарь нүхэр Сапунов гэгшэ коллективэйнгээ члэнүүдэй дунда табанжэлэй түсэб тухай агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэриие тон хангалтагүйгөөр хэнэ. Эгээл иимэһээ тус МТС-эй олонхи тракторна бригадануудай члэнүүд өөрынгөө үмэнэхи арюун нангин уялгые һайнаар ойлгоногүй байһан дээрэһээнь, тарилгын хүдэлмэриин тёмпые хангалтагүйгөөр ябуулна гэжэ тобшолол хэхэдэ алдуу болохогүй байна.

Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг ВКП(б)-гэй член нүхэр Раднаевагай хүтэлбэрилдэг тракторна бригадын трактористнууд болон бусад хүдэлмэрилэгшэд 1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбые шудалдаггүй байхаһаа гадна, трактор машинадаа техническэ харууһалга муугаар хэдэг дээрэһээнь, тарилгын түрүүшын үдэрнүүдтэ тон хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилһэн байгаа.

Дээрэ хэлэгдэһэн баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, Иволгын аймагай партийна организаци болбол «1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ тухай табанжэлэй Хуулиин баталагдаһантай дашарамдуулагдан партийна организацинуудай агитационно-пропагандистскэ хүдэлмэри хэхэ тухай» гаргаһан ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй ба Партиин обкомой тогтоолнуудые хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байһаниинь харуулна.

Ушар иимэһээ ВКП(б)-гэй айком болбол дээрэ хэлэгдэһэн тогтоолнуудай заабариһаа зүб тобшолол хэжэ, энэ заабаринуудые үлэр бүринингөө хүдэлмэри дээрэ гарай хүтэлбэри болгожо, өөһэдынгөө хүдэлмэридэхи ехэхэн дутуу дунда зүйлнүүдые ойрын үдэртэ усадхаха үүргэтэй. Түбхын түрүүндэ, партиин айкомой секретарьнууд, тэрэнэй таһагуудые даагшанар болбол аймагай бусад партийна советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болбол Сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй түсэб тухай политическэ ба теоретическэ темэтэй элидхэлнүүдые аймагайнгаа колхозуудай, МТС-үүдэй болон ажаүйлэдбэриин предприятинуудай коллективүүдэй члэнүүдэй хамтын суглаанууд дээрэ хэжэ, үргэн нийтэ ажалшадта энэ агууехэ зорилгые ойлгуулха зуураа, тэндэ табигдаһан зорилгонуудые стахановскэ ажалаараа бэелүүлжэ, колхозуудаа большевистскэ ба колхозниигуудаа баян шадалтай болгохын түлөө тэмсэхэ үүргэтэй.

Г. НИМБУЕВ.

Политическо-теоретическэ хэмжээгээ дээшэлүүлнэ

ВКП(б)-гэй Закаменай айкомой бюро болбол партийна, советскэ болон комсомольскэ эдибхитэнэй өөһэдынгөө политическэ ба теоретическэ бэлэдхэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь бодото туһаламжа үзүүлхэ зорилготойгоор, 1945 оной декабриин 15-да партийна кабинедэй дэргэдэ үдэшын партийна һургуули нээһэн байгаа.

Тус һургуулида хамта ВКП(б)-гэй 36 член, комсомолецууд болон партийнабэшэ эдибхитэд һуралсадаг юм. Һуралсалайнь болзор 6 һара үргэлжэлжэ байна. Энэ һургуулида недели бүхэндэ 6 часай программатай заняти болоно.

Эндэ һурагшадта зорюулагдажа, ВКП(б)-гэй историин хуряангы курс «Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайн тухай» нүхэр Сталинай түүхэтэ номоор ба бусад политическэ темэнүүдээр элидхэлнүүдые ВКП(б)-гэй айкомой секретарьнууд ба таһагуудые даагшад уншана. Мүн политическэ ба теоретическэ бэлэдхэлтэй лекторнууд ба пропагандистнууд лекцинүүдые уншадаг байха юм.

Тус партийна һургуулида эдибхитэйгээр Буралсадаг хүнүүд олон бии. Жэшээлхэдэ, нүхэд Н. Л. Хуташхеев Г. Цыбиков, Д. Дондукова ба бусад болоно. Эдэнэр тус партийна һургуулиин занятиин эхилһэнһээ хойшо нэгэшье хожомдонгүй ябажа, үзэһэн темээ анхарал оролдосотойгоор шудалдаг, конспект бэшэдэг байна. Мүн эдэнэр Ленин ба Сталинай түүхэтэ зохёолнуудые гүнзэгыгөөр шудалдаг болонхой.

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА ДОТОР

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын пристаниин механизаторнууд ба дархашуулай заһабарилгын бригада түсэбөө һайнаар дүүргэжэ байна.

И. Красавцевай фото.

ГОРХОНОЙ ДЕПОГОЙХИД

Майн 1-эй һайндэр ба Советскэ арадай түгэс Илалтын һайндэрэй урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ Горхоной депогой коллектив жэшээтэ һайн амжалтануудые түйлаһан юм.

Эрхим машинистнууд социалистическэ мүрысөөнэй туг доро паровозуудай гүйлгые нилээд ехээр дээшэлүүлһэн ба хэдэн арбаад тонно түлишэ—шулуу нүүрһэ арбилһан байна. № 513 паровозой ахалагша машинист нүхэр Домбровский гэгшэ өөрынгөө паровозой дунда заһабарилга ба угаалгабариие дүүргэһэнэйгээ һүүлээр, паровозой техническэ ябасые 120 процент хүргэр дээшэлүүлһэн ба һарын турша соо 28390 килограмм түлишэ ба мүн паровозой механизм тоһолдог нилээд тоһо арбилһан байна. Нүхэр Домбровскиин бригадын 1946 он соо арбилһан түлишын хэмжээнь хадаа 80 тухай тонно болоно. Гэрээ эй жолоодон ябаһан паровозой коллектив болбол майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ депогой дамжуулгын Улаан туг абаһан юм.

Шэнэ Сталинска табанжэлэй республиканска Хүндэлэлэй Доскада өөһэдынгөө нэрые бэшүүлхын түлөө нүхэр Домбровский ба тэрээнэй бригадын саашадаа улам эршэмтэйгээр хүдэлмэрилхэнь лабтай.

Ахалагша машинист нүхэр Киселёвой жолоодон ябаа № 958 паровозой бригада болбол мүн лэ эхэ ороной эрхим машинистнууд Лунин ба Соловьев гэгшэдэй түрүү дүй дүршэлые өөһэдынгөө ажал хүдэлмэри дээрэ хэрэглэжэ, һайн амжалтануудые түйлаа. Бригадынгаа хүсөөр паровозойнгоо заһабариие тон богонихон болзор соо дүүргэжэ, шухала ашаа зөөлгэнүүдые шэрэжэ эхилбэ. Нүхэр Киселевой паровоз болбол сүүдхын ябасые 127 процент хүртэр дээшэлүүлһэн ба богонихон сагай турша соо 13 тонно шулуу нүүрһэ арбилһан байна.

Энээнэй урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ жэшээтэ һайн амжалтануудые түйлаһан Горхоной депогой эрхим машинистнууд ба стахановецуудай шэнэ Сталинска табанжэлэй түрүүшүүлэй Хүндэлэлэй Доскада оролсохын түлөө саашадаа улам һайнаар ажаллахань һэжэггүй.

Элдэб кружогууд хүдэлмэрилнэ

Улан-Удын пионернүүдэй байшангай дэргэдэ шатарай, драматическа, дуунай, эдир буудагшадай гэхэ мэтэ олон кружогууд хүдэлмэрилнэ.

Хамтадаа эндэ 9 кружогууд хүдэлмэрилжэ, тэдэнь гэр дол 100 гаран пионернүүд өөрынгөө дуратай дүршэлдэ дуранад.

Энэ байшангай директор нүхэр Понамарев өөрынгөө хүдэлмэридэ анхаралгагүйгаар хандажа, кружогуудайнгаа эрхимээр хүдэлмэрилхэ аргаа оломжыень хүсэд бии болгожо шадаһан байна.

Мүнөө шатарай кружогто 18 хүн хабаадана. Кружогые хүтэлэгшэ нүхэр Олзоев өөрөө шатаршын мэргэжэлтэй дээрэһээ, кружогойнгоо хэшээл һонирхолтойгоор үнгэргэдэг юм. Иигэжэ нүхэр Олзоев эдир шатаршадай хүгжэн ургаха хэрэгтэ ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ.

Мүнөө энэ байшангай пионернүүд энээнһээ урда байһан пионернүүдэй салые өөһэдынгөө хүсөөр шэнэдхэн байгуулха гэһэн үүсхэл гаргаад, городой пионернүүдтэ хандаба.

Түмэршэ дарханай үүсхэл

Түмэршэ дархан нүхэр Буда Ринчинов болбол колхозниигуудайнгаа ажал хүдэлмэриие хүнгэдхэхөө хододоо оролдожо ябадаг юм.

Энэ нүхэрэй үүсхэлээр Баргажанай аймагай Уланай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо уһанай хүсөөр ябуулагдадаг модо отолхо хюрөө байгуулагдаба. Энэнь үдэр бүхэндэ 600 метр утатай барилгын модо отолхо хүсэтэй байна. Иигэжэ нүхэр Буда Ринчинов 16 хүниие модо отолгын хүдэлмэриһөө сүлөөлжэ, тарилгын ба бусад хүдэлмэринүүдтэ эльгээхые хангаһан байна.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид энэ хюрөөе хүсэд һайнаар хэрэглээд байбал өөрынгөө колхозые барилгын хюрөөдэмэл модоор хүсэд хангахаһаа гадна, ойро-тойрон байһан колхозуудые тус материалаар хангахань лабтай.

Үндэр бүтээсэ

Улан-Удын түмэрзамай станциин дэргэдэхи депогой хүдэлмэришэд Илалтын үдэрые эрхим амжалтануудаар угтаа.

Электроцехын слесарь нүхэр Шушурыгин илангаяа һайнаар хүдэлмэрилжэ май һарынгаа түрүүшын декадын даалгабари 302 процент дүүргэһэн байна. Мүн слесарь нүхэр Коропет гэгшэ ажалай бүтээсые нилээд ехээр дээшэлүүлбэ. Бэлэдхэлэй цехын стахановецууд нүхэр Есеев, Второва, Барышев гэгшэд мүн үндэр бүтээсэтэй.

Быковскэ уншалгын байшан

Байкало-Кударын аймагай Быковскэ уншалгын байшан (даагшань Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалид Костриков) олониитын ба агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри арадай дунда һайнаар ябуулна.

Тус уншалгын байшан лозунгнууд, плакадууд ба портредүүдээр шэмэгдэнхэй, хододоо һаруул ба сэбэр байдаг. Гадна эндэ дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түсэб тухай диаграмма, зурагууд гэхэ мэтэнүүд зурагдажа няагдаһан байха юм.

Мүн эндэ нүхэр Костриковой хүтэлбэри доро уран һайханай самодеятельностиин кружок һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Һүүлэй үедэ тус кружок 4 концерт колхозниигуудта харуулһан ба нэгэ дахин полевой стан дээрэ зүжэг наада табиһан байна.

Тэрэшэлэн энэ кружогой коллектив малшадай ба таряашадай дунда дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түсэб тушаа 10 хөөрэлдөөн, 3 элидхэл үнгэргэбэ.

Тэдэнэр бригадануудаар ябаха зуураа 10 гаран ханын газетэ ба дайшалхы хуудаһануудые гаргаһан байна.

Дамжуулгын улаан тугуудые барюулба

Социалистическэ мүрысөөнэй апрель һарын дүнгүүдэй ёһоор ПСЗ-гэй директор нүхэр Веллер түрүү бригаданuудта заводой дамжуулгын улаан тугуудые барюулба.

Паровозо-бүтээлгын цехын коллектив (начальнигынь нүхэр Асеев) апрель соо 4 паровоз бүтээхынтээ оронло 7 паровоз үгэжэ түрүүшын дамжуулгын туг абаба.

Мүн хоёрдохи дамжуулгын улаан туг зэд шудхалгын цех абаһан байна. Энэ цех түсэбһөө гадуур 13 тонно зэд гүрэндөө үгэһэн байха юм.

III-дахи дамжуулгын Улаан туг заводой залуушуулай эрхим бонгадала үгтэбэ. Нүхэр Захаровай хүтэлдэг энэ бригада агаар үгэдэг станциингаа хүдэлмэри эрхимээр табижа шадаһан байна.

МЕДАЛЬНУУД БАРЮУЛАГДАБА

Иволгын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. Уртюбаев гэгшэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө майн 16-ай үдэр Иволгын МТС-эй трактористнууд ба хүдэлмэришэдтэ, „1941—45 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хэһэн габьяата ажалай түлөө“ гэһэн медальнуудые барюулба.

Энэ үдэр тус МТС-эй эрхим трактористнууд, комбайнернууд, албахаагшад хамта 91 хүн правительствын шагналда хүртэһэн байна.

Мүнөө хабарай тарилгын үедэ Иволгын МТС болбол республикын түрүү МТС-эй нэгэниинь болоно.

Һүүлэй мэдээгэй ёһоор, тус МТС хабарай тарилгынгаа түсэб 90 процент дүүргэһэн байна.

Нүхэр Дашинимаевагай бригада тарилгынгаа даалгабари 108 процент дүүргэжэ, МТС соогоо түрүүлнэ. Мүн нүхэд Батомунко Аюров, Владимир Колесок гэгшэдэй бригаданууд тарилгынгаа даалгабари хүсэд дүүргэбэ.

Эдир харагшадта иимэ зүжэгүүд харуулагдахань

Улан-Удын залуу харагшадай гүрэнэй театрын коллектив Бурят-Монголой габьяата артист нүхэр Каверинэй хүтэлбэри доро «Не все коту масленица» гэжэ ород арадай агууехэ драматург Александр Николаевич Островскиин бэшэһэн зохёолоор зүжэг бэлэдхэжэ һаяхан харуулхаар байна.

Энэ зүжэгэй гол рольнуудта Бурят-Монголой габьяата артистнууд нүхэд Гофман, Жуков гэгшэд наадаха юм.

Мүн тэрэшэлэн Алексей Толстойн зохёолоор «Золотой ключик» гэжэ зүжэг бэлэдхэгдэжэ байна.

Энэ зүжэгтэ бүхы наадагшадынь хүүхэлдэнуудаар хэгдэһэн байха юм. «Золотой ключик» гэжэ зүжэгые театрай режиссер нүхэр Совельский хүтэлнэ.

Буудалгын мүрысөөн болобо

Илалтын Байндэрлэлгэтэй дашарамдуулан Бауунтын аймагай центрэй осоавиахимай эхин организацинууд буудалгын командануудай хоорондохи мүрысөөн үнгэргэбэ.

Энэ мүрысөөндэ хамта 30 гаран хүнээр бүрдэһэн 6 команда хабаадалсаһан байна.

Мүрысөөндэ аймагай финансовэ таһагай, ВКП(б)-гэй райкомой ба ... һургуулиин командань эрхим амжалтануудые түйлаһан байха юм.

Тэрэшэлэн буудагшадай өөһэд хоорондынгоо мүрысөөн үнгэргэгдэбэ.

Мүрысөөндэ нэгэдэхи ба хоёрдохи һууринуудые эзэлһэн командануудта мүнгэн шагнал үгтөө.

Шэнэ номууд абтаба

Горькиин нэрэмжэтэ Улан-Удын центральна библиотекэ һаяхан Москваһаа олон шэнэ номуудые абаба.

Энэ номууд соонь Котовой—«Дүрбэн зүрхэн», Каверинэй—«Хоёр капитан», Паевскиинэй—«Бусалта» гэжэ номууд бии байна.

Хамта тус библиотекэ 1933 тухайн 380 хэһэг номуудые абаһан байха ...

Табанжэлэй түсэб тушаа выставкэнууд

Кяхтын аймагай колхозуудай клубууд, уншалгын байшангууд ба улаан булангуудаар дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй хэгдэхэ хүдэлмэринүүд тушаа 18 выставкэнууд эмхидхэгдэнхэй.

Илангаяа һайнаар ба ойлгосотойгоор энэ выставкэнууд Кяхтын библиотекэдэ, «Улаан Табангут» гэжэ колхозой клубта, Сүхын эрһэ элдэлгын завод дэргэдэ эмхидхэгдэһэн байна.

Улаан Армиһаа табигдагшадые угтахаар бэлэн

Сэрэгэй албанһаа гурбадахи ээлжэнэй табилга эхилбэ. Албанһаа табигдагшадай эшелонууд хаана яанаһаа манай республикын столицада һаяын үдэрнүүдтэ хүрэжэ ерэхэнь. Нютагаа бусажа ябаһан улаан сэрэгшэдые омогорхо баяртайгаар угтахын түлөө мүнөө бэлэдхэл ябуулагдажа байна.

Түмэр замай Улан-Удын станци лозунгнууд портредүүдээр гоё һайханаар шэмэгдэнхэй, ба тусгаар эдеэ хоолологой ба амаралтын газарнууд нээгдэхээр бэлэн болоод байна.

Гүрэндөө 700 центнер загаһа үгэхэбди

Баргажанай аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоз хабарай ба зунай загаһа агнууриин хүдэлмэридэ бэлэдхэлээ дүүргэбэ.

Мүнөө загаһа агнууриин бригада дүүрэн бүрилдхэгдэнхэй. Энэ бригадынхид хамтынгаа суглаан дээрэ гүрэндөө 700 центнер һайн шанартай загаһа тушаахаар социалистическэ уялгануудые абаһан ...

Техническэ шэнэ хүгжэлтын түлөө!

Хэрбээ манай эрдэмтэдтэ шухала туhаламжа үзүүлээ хадамнай, тэдэнэр манай ороной ...илын саада тээхи наукын туйлалтануудые ойрын саг соо гансахан лэ хүсэхэ тэды бэшэ, харин ахин гаража шадаха байhандань би hэжэглэнэгүйб. (И. СТАЛИН).

...Сталинска табанжэлэй турша дотор хүндэ ажаүй... ба бөм харилсаае, тэрэ тоодо транспортна ма... бүтээлгын ажаүйлэдбэриие саашадань хүгжөөжэ, ...урдa тээхи хэмжээтэй жэшэбэл хоёр дахин ... харюусалгата зорилго табигдаа.

...Удын паровозо-бүтээлгын завод болбол мэнэ hая ... ба вагон заhабаридаг завод байhанаа, мүнөө па... бүтээн гаргадаг. Эхэ ороной томо томо заводуудай нэгэн ... 1946 оной эхинhээ хойшо тус завод болбол «СО» ... паровозуудые үйлэдбэрилэн гаргажа эхилээ.

...ээ, паровоз бүтээлгын завод нэгэдэхи квартал соо ту-сэбөө 100 процент дүүргэhэн байгаа hаа, хоёрдохи квартал соо энэ түсэбынь таба дахин, гурбадахи квартал соо 12 дахин ба дүрбэдэхи квартал соо 13 дахин ехэдхэгдэхэ байна.

Энэ харюусалгата зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ тус заводой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, конструкторнууд, технологууд ба түрүү хүдэлмэришэд угаа ехэ үүргэ эзэлхэ зэргэтэй.

Мүнөөдэр энэ хуудаhан дээрэ паровозо-бүтээлгын заводой конструкторнууд, технологууд, рационализаторнуудай дүй дүршэлнүүдтэ хүдэлмэри тухай хэлэжэ үгэнэбди.

Паровозо-бүтээлгын завод хүсэтэ паровозуудые бүтээн гаргана

...-1950 онуудта СССР-эй ара... ...ные hэргээн бодхоохо ба ...э табанжэлэй түсэб тухай ... болбол нэн түрүүндэ хүн... үйлэдбэриие ба түмэр за... ...нспортые хүгжөөхэ талаар ...тые табина.

...тэй тааралдуулан түмэр ...ранспорт болбол шэнэ та... соо ехэхэн барилгануу... ...ээр барихa ба саашадань ...хэ юм. Энэ хэрэгтэ 40 ту... ...лнард түхэриг hомологдо... ...на. Сталинска шэнэ табан... ...турша соо хэдэн арбаад ... километрын хэмжээндэ ...мэр замууд баригдаха юм. ...ртна машина байгуулал... ...аүйлэдбэри болбол түмэр ...нда хэдэ мянган шэнэ паро... ...ба табанзуу мянган тухай ...вагонуудые бүтээн үгэхэ ...той.

...спортна машина байгуу... ажаүйлэдбэриин хүдэлмэ... ...ба түмэр замайхидай ...ивүүдэй урда табигдаад ...энэ хүндэтэ зорилго хадаа ...роной түмэр замые дэл... ...рэ түрүү зэргэдэ гаргаха ...үү.

...эрзамай ажаүйлэдбэриие ... ба hэргээн бодхоохо ...нууд соо паровозо-бү... ...ба вагон үйлэдбэрил... ...одуудые hэргээн бодхоохо, ...бариха ябадал нилээдгүй ...ри эзэлнэ. Сэрэг дайнай ...дтэ немецкэ эзэмдэгшэд ...ороной баруун районуудай ...амые, заводуудые гэмтээhэн ...ыень үгы хэhэн байна. ...одуудые hэргээн бодхоохо ...тээ хамта паровоз ба ва... ...ээлгын дайнай урда тээхи ...хоер дахин хүртэр ехэд... ...рилго табигдана.

...зорилгые бэелүүлхэ хэрэг ...урда тээ ямаршье түүхэ... ...ээгүй байhан юм. Нэгэшье ...истическэ гүрэндэ иимэ ...энэй зорилго шиидхэгдэжэ ...ахагүй. Энэ зорилго хадаа ...үсэн түгэс социалистичес... ...ндэ, манай агууехэ совет... ...лаар шиидхэгдэжэ шадаг... ...йна.

...дайн болбол манай орон... ...шагүй ехэ хүшэр хүндэ ...тохёолдуулаа, гэбэшье ма... ...етскэ арад хадаа Эхэ оро... ...бүхы ажаүйлэдбэриие hэр... ...дхоохо ба хүгжөөхэ талаар ...ые хайрлангүй тэмсэхээр

...советскэ ороной ажаүй... ...болбол сэрэг дайнай жэл ...өөрынгөө эмхидхэлэй, тех... ...үйлэдбэриин ба техноло... ...ндэ шадабариие харуулаа. ...аа мүнөө үеын техниче... ...дээрэ шэнэ паровозуу ...вагонуудые үйлэдбэрилэн ...ые шиидхэбэрилхэ хэрэгтэ ...э удхатай байна гээшэ.

...возуудые ба вагонуудые ...гаргаха ябадалые томо то... ...анизированна предприяти... ...элүүлнэ. Энэ хэрэгтэ олон ...механизированна түхеэрэл ...ехэ хэмжээгээр деталь... ...болбосоруулха шадалтай ...уд, түмэр ба шэрэм хай... ...түхеэрэлтэнүүд, элдэб на... ...тальнуудые хэхэ стано... ...механизированнэ гагнуу... ...зэбсэгүүд хэрэглэгдэнэ. ...ы бүгэдөөрөө манай гүрэн... ...байна. Энэ болбол ажаүй... ...ын хүсэд механизировалаг... ...аша мүн.

...хойто тээ манай ороной ...адбэри болбол бүхы хүндэ ...дэлмэриие механизирован... ...оно. Заводуудай ба цехүү... ...гор ашаа зөөлгые, мүн ...ба тээлгые механизацил... ...ээбди. Мүн тэрэшэлэн, ...ба цехүүдтэ хэрэглэг... ...үлүү нүүрhэ шэрэлгые, ...үндэ ашаануудые зөөлгые ...дбэриин хаянаhа үлдэсые ...ээ ба заводhоо газаашань ...ябадалые машинын хү-

сөөр үйлэдбэрилэхэ ябадал шухала болоно. Энэ бүхы хадаа энээнэй урда тээ гараар бүтээгдэжэ, нилээд ехэ хүдэлмэриин хүсые эзэлдэг байхаhаа гадна, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин түсэб дүүргэхэ ябадалда hаад ушаруулдаг байгаа. Энээндэ мүнөө түсхай анхарал хаа хаанагүй хандуулагданхай.

Бүхы заводууд болбол үйлэдбэрилэн гаргажа байгаа зүйлнүүдээ түсэбэй ёhoop нарин нягтаар гаргахын түлөө тэмсэхэ ушартай. Энэнэй урда жэлнүүдтэ зарим заводууд болбол үйлэдбэрилhэн зүйлэйнгөө зарим хубиие өөhэдөө бүтээжэ шадахагүй, харин ондоо заводуудта үйлэдбэрилүүлжэ, тэндэhээ дахин асардаг байhан юм. Энэ хадаа дайнай үедэ усадхагдажа, завод бүхэн өөhэдынгөө хүсөөр паровоз ба бусад дайшалхы зэбсэгүүдые үйлэдбэрилэн гаргаhан байна. Мүнөө үедэ транспортна машина байгуулалтын заводууд болбол шэнэ паровозууд ба вагонуудые бүтээн гаргаха хэрэгтэ энэ дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэхэ ёhотой байна. Иимэ дүй дүршэлнүүдые ажаүйлэдбэри дээрээ хэрэглэхэ хэрэгтэ түрүү шэнэ технологиие шудалhан инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд онсо шухала үүргэ дүүргэхэ байна. Бүхы хүдэлмэришэдэй ажалай шадабариие саашадань дээшэлүүлхэ ябадал шухала болоно. Энэ хэрэгтэ социалистическэ ажалай мастернуудай hургуули, стахановска hургуулинууд ба фабрична заводской hуралсалнууд тусгаар ехэ удхашанартай үүргые эзэлнэ.

Транспортна машина байгуулалтын ажаүйлэдбэри болбол түмэр замай транспортые мүнөө сагай хүсэтэ паровозуудаар, тепловозуудаар, электровозуудаар ба вагонуудаар бүрин түгэс зэбсэглэхэ уялгатай. Манай гаргаhан паровозууд ба вагонууд болбол мүнөө үеын техникын эрилтые али бүхы талаараа хүсэд хангаха ушартай. 1950 ондо гаргагдахаар хараалагдаhан паровозууд болбол мүнөө гаргагдажа байгаа „ФД“, „СУ“, „СО“, „Победа“ гэhэн сериин паровозуудта орходоо нилээд үлүү хүсэтэй болгогдохо болоно. Советскэ шэнэ паровозууд хадаа бүхы хүдэлмэридэ таарамжатай, зохид hайнаар бүтээгдэhэн ба шадал хүсөөрөө шалгарма hайн, бата бэхи паровозууд байха ёhотойнь мэдээжэ. Эдэ паровозуудта тэдээнэй хүдэлмэриие шалгаха, зүбөөр хүдэлмэрилүүлхэ зорилгоор автоматическа зүйлнүүд тодхогдохо юм.

Тиихэтэй хамта, шэнэ паровозууд хадаа түлеэ—түлишэ, тоhо гэхэ мэтые ехээр арбилха ба хүдэлмэрилэгдэhэн ууралые дахин болбосоруулан хүдэлмэрилүүлхэ, шулуу нүүрhэ, түлишые hайнаар ба ашагтайгаар дүүргэхын түлөө түсхай кислородно түхеэрэлтэнүүд тодхогдохо байна. Эдэ харюусалгата зорилгонуудые советскэ паровозо-бүтээлгын конструкторнууд бэелүүлхэ уялгатай юм.

Шэнэ паровозуудые бүтээн гаргаха проектнүүдые зохеон табиха хүдэлмэри хадаа 1946 он соо түгэсхэгдэхэ юм. Манай конструкторнуудай урда шэнэ шэнэ үүсхэлтэйгээр хүдэлмэрилхэ замууд нээгдэнхэй.

Советскэ конструкторнууд болбол дайнай жэлнүүдтэ жэшээтэ hайнаар хүдэлмэрилжэ, Улаан Армидаа элдэб түхэлэй, шанарай талаар дайсанай зэбсэгые илаhан хүсэтэ буу зэбсэгые үгэжэ алдар солоор суурхаhан байна. Транспортна машина байгуулалтын заводуудай конструкторнууд болбол шэнэ хүсэтэ паровозуудые ба таарамжатай вагонуудые бии болгохо байна. Тиин энэ зорилгые бидэнэр Сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлhээ эхилэн дүүргэжэ эхилхэ ёhотойбди.

Транспортна машина байгуулалтын хүдэлмэришэдэй урда табигдаад байhан зорилгонуудтай тааралдуулан, Бурят-Монголой АССР-эй омгорхол болохо ба манай республикада индустриализациин түрүүшын эхи татаhан Улан-Удын паровозо-бүтээлгын завод хадаа ехэхэн ажал дүүргэхэ байнабшуу. 10 гаран жэлэй турша соо манай завод хадаа паровозууд ба вагонуудые заhабарилха хэрэгые эрхилhэн юм. Мүнөө үедэ манай заводой урда заhабарилгаhаа нилээд ехэ илгаатай зорилго табигданхай гэбэл, паровозуудые үйлэдбэрилэн гаргаха—иимэ харюусалгатай үүргэ табигдаа. Энээниие бидэнэр бэелүүлжэ эхилээбди. Тиихэтэй хамта үйлэдбэриин технологиие ба эмхидхэлые үндэhөөрынь hайжаруулха хүдэлмэри ябуулагдажа байна.

Конструкторнууд ба технологууд болбол үйлэдбэридэ шэнээр хэрэглэгдэхэ зүйлнүүдые хэдэн зуугаадаар зохёожо ба зуража, тэрээниие үйлэдбэридэ хэрэглэлгые эхилээ. Заводой эрхим конструкторнууд А. Русак, Г. Макаров, Н. Морев, П. Зубцов гэгшэд мүнөө үйлэдбэрилэгдэжэ байгаа паровозуудые түргэнөөр ба hайнаар бүтээхын түлөө шэнэ шэнэ үүсхэлнүүд ба урлалгануудые гаргажа байна.

Тиихэтэй хамта, бүхы конструкторнууд болбол паровозо-бүтээлгын хүдэлмэриин шанарые hайжаруулха, элдэб частьнуудые үйлэдбэрилэн гаргалгын үнэ сэнгынь химдадхаха, гараар бүтээгдэдэг хүндэ ажалые механизацилхын зорилгоор онhото аргануудые ухаалан гаргажа байнад.

Мүнөө үедэ „СО“ сериин паровозуудай котелые бүтээн гаргалгые hайжаруулха проектын хүдэлмэри дүүргэгдээ. Тиигээд энэ проектмнай бодото хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэжэ эхилхэнь. Мүн тэрэшэлэн тендрэй рама ба паровозой бусад механизмуудые hайжаруулха ба химдаруулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Энэ бүхые бэелүүлээд байхадаа энэнэй урда тээ удаан саг соо ба ехэ ореогоор бүтээгдэдэг зүйлнүүд түргэн үйлэдбэрилэгдэжэ ажалай бүтээсэ дээшэлхэ ба шанарынь нилээд горьтойгоор hайжаруулагдаха юм.

Манай конструкторнууд болбол „СО“ сериин хүсэтэ паровозые hайн шанартайгаар гаргахын түлөө тэмсэжэ, парти ба правительстваар табигдаhан харюусалгата даалгабариие хүндэтэйгөөр дүүргэхэнь лабтай.

П. ШАРОЙКО,—паровозо-бүтээлгын заводой главна конструктор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Паровозо-бүтээлгын конструкторнууд (зүүн талаhаа) нүхэд Н. Морев, А. Русак, П. Зубцов гэгшэд шэнэ юумэ зохёохоор сугларан хэлсэжэ байна. И. Красавцевай фото.

МИНИИ БҮТЭЭЖЭ БАЙҺАН ЮУМЭ

Серго Орджоникидзын нэрэмжэтэ паровозой хүсые ехэдхэхын түлөө бидэнэр конструкторнууд хүдэлмэрилжэ байнабди. Тэрээнэй гол частьнуудые hайнаар бүтээхэ, үнэ сэнгыень химдаруулха ябадал шухала болонхой.

Энэ талаар минии хэжэ байhан зүйлнүүдэй hонирхолтой юумэнь гэбэл, энэнэй урда тээ олон хэhэгээр шудхагдадаг тендерэй буферно брусые мүнөө нэгэ доро шудхаха арга гаргаhан байнаб. Энэ хадаа тэрээнэй шанарые hайжаруулжа ба үнэ сэнгыень нилээд горьтойгоор химдаруулжа үгэбэ.

Буферно брусэй олон хэhэгээр шудхагдадаг ябадал тэрээниие түргэн саг соо элээдэг байhан юм. Энэ шэнэ метод болбол тендерэй хойто рамын холбоое нэгэдхэжэ тэрээниие бэхи болгоно. Энэнэй урда тээ хабсаргагдаха хүдэлмэри удаан сагые абадаг байгаа hаа, мүнөө нимэ хабсаралга үгы болоhон байна гээшэ.

Мүн тэрэшэлэн энэ паровозой дышла хэлгые hайжаруулхын түлөө минии дурадхаhан hанаашал га болбол дышлын толгойе бэхи болгоhон ба тоhодохо ябадалыень хямдадхажа үгэбэ. Энээнэй урда тээ тус деталь хадаа тусхай тоhодохо түхеэрэлтэгүйгөөр бүтээгдэдэг байhан юм. Мүнөө тэрээндэ тоhодолгын багахан түхеэрэлтэ нэмэгдээ. Энээнэй ашада паровозой дышлын толгой ба валигууд өөhэдөө тоhодогдодог болобо. Гэхэтэй хамта энэ деталиие үйлэдбэрилэн гаргаха сагайнь хэмжээ багадхагдаhан ба мүн үнэ сэнгынь химдаруулагдаhан байнабшуу.

„СО“ сериин паровозые бүтээн гаргалгые саашадань hайжаруулхын түлөө би бүхы конструкторнуудгаяа хамта өөрынгөө шадабари ба оролдолгые гаргаха байнаб.

А. РУСАК,
Паровозо-бүтээлгын заводой главна конструкторай орлогшо.

Түрүү технологиин түлөө

Манай заводой коллектив болбол „СО“ сериин паровоз бүтээн гаргахын түлөө тэмсэжэ, мүнөө үедэ ажал хүдэлмэри дээрээ hайн амжалтануудые туйлажа байна. Заводой конструкторнуудай таhаг ба технологиин бюро болбол эмхидхэгдэhэн сагhаа хойшо нилээд ехэ хүдэлмэри бэелүүлээ.

Конструкторнуудай урлан гаргаhан зүйлнүүдые заводой технологиин таhаг үйлэдбэридэ оруулдаг байна. 1945 оной декабрьhаа эхилээд, 1946 оной февраль хүртэр технологиин таhагай коллектив хадаа паровозуудай детальнуудые хабсарха шэнэ арга ба дүй дүршэлнүүдые шудалха хүдэлмэри ябуулаа. Тиин технологууд нүхэд Бобылов, Алиашев, Степанов, Пичуев, Киселев ба бусад энэ хүдэлмэри дээрэ hайн амжалтануудые туйлаhан байна. Эдэ нүхэд болбол ороной паровоз бүтээлгын түрүү заводуудай эрхимүүдэй жэшээтэ hайн шадабариие ба дүй дүршэлые өөрынгөө заводой коллективэй шадабари болгохын түлөө муу бэшээр тэмсэнэд.

Энэ оной марта hараhаа эхилэн 14 зүйлэй элдэб детальнууд үйлэдбэридэ оруулагдажа, тэдэ бүгэдөөрэн цехүүдтэ бүтээгдэдэг болоо. Эдэ детальнууд энээнэй урда тээ ехэ орео бэрхээр бүтээгдэдэг байhан юм. Конструкторнуудай ухаалан гаргаhан зүйлнүүдые үйлэдбэридэ оруулаад байхада ажалай бүтээсэ нилээдгүй дээшэлүүлэгдэhэн ба бүтээн гаргагдаhан детальнуудынь баhал химдаар бүтээгдэдэг болобо.

Цехнүүдэй начальнигууд ба мастернууд болбол шэнэ технологиие дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ нилээд ехээр туhална. Цехын начальнигууд нүхэд Павлевко, Бурлав, мастернууд нүхэд Хаховский, Коростылев, станочнигууд нүхэд Мазур, Тасхаев, Акулов гэгшэд шэнэ детальнуудые болбосоруулан үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ жэшээтэ hайн туhаламжа үзүүлhэн ба өөhэдынгөө бүхы шадабариие гаргаhан байнад.

Манай хүдэлмэридэ түмэр отолдог зэмсэгүүд, мүн туhэлбариин бусад зэмсэгүүд дутуу байhан ба заводой инструментальна цехын бүтээhэн үйлэдбэриин зэмсэгүүдэй шанар муутай байhан ябадал манай хүдэлмэридэ hаад ушаруулдаг байгаа. Гэбэшье hүүлэй үедэ конструкторнууд ба технологууд болбол энэ хүдэлмэриие hайжаруулха бодото хэмжээнүүдые абаа. Энээнэй ашада зарим зэр зэмсэгүүдэй шанар нилээдгүй hайжаруулагдаhан байна.

Технологиин группа болбол дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлдэ заводой урда табигдаад байhан харюусалгата зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэхэ ба тэмсэжэшье байна. 1946 ондо манай завод болбол олон тоото шэнэ хүсэтэ паровозуудые бүтээн гаргажа Эхэ оронойнгоо түмэрзамайхидта үгэхэнь лабтай.

М. СТЕПАНОВ,
Технологуудай бригадын хүтэлбэрилэгшэ.

Манай рационализаторска дурадхалнууд

Заводой эрхим технолог ба рационализатор нүхэр М. Степановай дурадхалаар паровоз бүтээлгын хүдэлмэриие hайжаруулха тухай заводой бүхы рационализаторнуудай конкурс эмхидхэгдэhэн юм.

Энэ конкурсда заводой бүхы хүдэлмэришэдэй ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дундаhаа 100 тухай хүн хабаадалсажа, паровозуудай частьнуудые хэхэ ябадалые hайжаруулха, мүн ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ба гаргадаг продукциингаа шанарые hайжаруулха, тиихэтэй хамта тэрээниие химдаар бүтээхэ болгохо зорилгоор хэдэн зуун рационализаторска дурадхалнуудые оруулhан юм. Эдэ дурадхалнуудай нилээд ехэнхи хубинь мүнөө үедэ үйлэдбэри дээрэ хэрэглэгдэжэ, hайн ашаг туhа үгэhэн ба үгэжэшье байна.

Жэшээлхэдэ, электро гагнуурын цехын начальник нүхэр Амасов гэгшэ ехэ түмэрнүүдые отолхо ябадалда зорюулагдаhан отололгын машина бии болгохо тухай ехэ үнэтэ дурадхалые оруулhан байна. Мүнөө үйлэдбэри дээрэ хэрэглэгдээд байгаа энэ түхеэрэлтэ хадаа заводой бүхы цехүүдые хэрэглэгдэхэ түмэр ба бусад материалнуудаар саг хаhа соонь хангажа шададаг болоо. Мүн тэрэшэлэн энэ аргые үйлэдбэри дээрэ хэрэглэhэн дээрэhээ ажалай бүтээсэ 65 процентээр дээшэлүүлэгдэhэн ба энээнэй урда 10 хүн хүдэлмэрилдэг байгаа hаань, мүнөө эндэ 5 хүн хүдэлмэрилдэг болоhон байна.

Тендерно цехын технолог нүхэр Зандеев гэгшэ „СО“ сериин паровозой тендерно подшипнигуудые нэгэ доро шудхан гаргаха тухай дурадхал оруулhан юм. Энэ хадаа материалда ехэ арбилалта хэхэ ба мүн голодhо гаргаха ябадалые багадхахаhаа гадна, ажалай бүтээсые 40 процентээр дээшэлүүлбэ.

Инструментальна цехын хүдэлмэришэн нүхэр Чурин гэгшэ паровоз хабсаралгын хүдэлмэриие hайжаруулха тухай тусхай дурадхал оруулhан юм. Энэ дурадхалай ёhoop энээнэй урда тээ хэрэггүй болможо хаягдадаг хуурай ба үрэбтэрнүүд дахин заhагдажа паровоз хабсаралгада хэрэглэгдэдэг болоо. Нүхэр Чуринай дурадхалые мүнөө үйлэдбэри дээрэ хэрэглэхын түлөө бодото хүдэлмэри ябуулагдажа байна.

Иимэнүүд дурадхалнууд заводой конструкторнуудай ба технологуудай хүдэлмэридэ нилээд ехэ ашаг туhа үзүүлhэниинь лабтай. Рационализаторнуудай hайн hайн дурадхалнууд болбол Сталинска табанжэлэй түсэбөөр табигдаhан ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ нилээд ехэ ашаг туhа үгэхэ байна.

Заводой коллектив болбол рационализаторнуудай дурадхалнуудые улам саашадань олошоруулжа, тэдэниие ажал хүдэлмэри дээрээ хэрэглэхын түлөө тэмсэхэ байна.

И. ПАССЕК,
Рационализаторска ба зохёолгын талаар инженер.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

Мүнөөдэр Парижда гадаада хэрэгүүдэй [illegible] Совэдэй сесси өөрынгөө [illegible] дүүргэбэ. Энэ сессиин хэблэлдэ [illegible] материалнуудтай танилсахада, советскэ делегаци болбол бүгэдэ [illegible] энхэ амгалан байдалай ба аюулгүй [illegible] хэр зэргэ дазмай шангаар аршалжа, Крымскэ ба Потсдамска конференцинүүд дээрэ тунхаглагдаһан [illegible] баримтануудые хэр шангаар хамгаалһаниинь эли тодо болоно. «Крисчен Сайенс Монитор» гэжэ американска [illegible] тэмдэглэһэн ёһоор: «Советскэ [illegible] болбол уласхоорондын хани харилсаанда үнэхөөр дуратай байһанаа олоной [illegible] харуулһан байна.»

Тус сесси дээрэ эгээ тон шухала асуудалнуудай талаар ондо ондоо һаналнууд [illegible] байна. Италитай баталха эб найрамдалай договорой условинуудые, [illegible] Юлийска Крайнын ба Триестын асуудалнуудые зүбшэжэ байха үедэ, советскэ делегаци болбол түүхын, экономическэ ба уг үндэһэнэй шанартай зүйлнүүдые бариматалжа, Юлийска крайна ба Триестые Югославидань бусааха гэдэг тон зүбтэй гэжэ тоолоһон байна. Тиигэбэшье англиска американска ба Францускэ түлөөлэгшэд бодото баримтануудые тоонгүйгөөр, энэ дурадхалда хушэөлтэ хэжэ, Триест хадаа тэрээнэй орошон [illegible] газарнуудтай хамта Италида [illegible] гэхэ ёһотой гэжэ мэдүүлһэн байха юм. [illegible] болоод тус асуудал шиидхэбэри олоогүй үлэһэн ба Итали Югослави хоёрой хоорондохи хилэ мүнөө дээрээ [illegible] байна.

Мүн баһа урдань Италиин байһан колонинуудай хуби заяан түхай асуудалай шиидхэбэри хойшолуулагдаһан байна. Советскэ делегаци болбол шэнэ, демократическэ Италида һайн һайхан хандалга үзүүлжэ, урдань Италиин байһан бүхы колонинуудые Италиин тэдхэмжэ доро үгэхэ гэжэ өөрынгөө [illegible] мэдүүлһэн байха юм. Франци ба США-гай түлөөлэгшэд түрүүшээр энэ советскэ дурадхалые зүбшөөн дэмжэглэһэн байгаа. Тиигэбэшье Англиин делегаци болбол Киренаикые Англиин тэдхэмжэдэ үгэхын эрилтэ табиһан ба американска делегаци болбол өөрынгөө түрүүшын һанамжые ондоо болгожо, советскэ дурадхалые зүбшөөн дэмжэхээ болиһон байна. Тиимэдэ урдань Италиин байһан колонинуудай асуудал мүн баһа шиидхэгдэнгүй үлэһэн байна.

Тэрээнһээ гадна Италиһаа абаха репарацинууд тухай асуудалда гэнтын түбэг [illegible] ушарһан байна. Италиин империализмын Советскэ Союзда ба бусад [illegible] ушаруулһан гарза хохидол болбол советскэ делегациин нэрлэһэн мүнгэнэй тоогоор дүүрэн бурхөөгдэхэнь тон [illegible] гэжэ мэдээтэй; тэндэ хэлэгдэһэн [illegible] миллион доллар сооһоо советскэ Союзда мүн 100 миллион доллар үгэхэ [illegible] дурадхагдаһан байна. Тиигэбэшье [illegible] англо-американска эзэмдэл[illegible] мүнөө үедэ Италиһаа нэ[illegible] мүнгэнһөө хэдэн дахин бага [illegible] репарацинууд тухай асуудал [illegible] зандаа үлэһэн байха юм. [illegible] англо-американска түлөөлэгшэд болбол [illegible] зүбтэй гэжэ тоо[illegible] Италида хаанаһаа [illegible] байһан тухай дурадхалые зүбшөө[illegible] байна.

Американска ба англиска делегаци[illegible] Потсдамска конференци[illegible] дүүрэн гү, али тус [illegible] сэхэ хабаадалга үгы [illegible] зүбшөөлөөн дээрэ табиһан [illegible] болбол «Дүрбэнэй конференциин» [illegible] ехэхэн һаад түбэг ушаруулһан байна. Энэ сессиин зорилго хадаа [illegible] мэдэхээр, Италитай, Финляндитай, урдань Германиин сателлитнууд байһан бусад оронуудтай баталха эб найрамдалай договорнуудые зохеохо ябадал мүн байгаа. Тиигэбэшье «Дүрбэнэй конференци» дээрэ Германи тухай, Дунай мүрэн дээрэ суднануудай ябалга тухай ба бусад асуудалнуудые табихын һэдэлгэ [illegible] байна. «Н. М.»—газетэ ба бусад американска ба англиска хэдэн олон [illegible] тус сессиин хүдэлмэри тухай [illegible] бэшэхэдээ, Бирнсын дурадхаһан Германиие хиинамжалха тухай [illegible] державануудай 25 жэлэй договор [illegible] Ялта ба Потсдам дээрэ [illegible] шиидхэбэри тогтоолнуудые [illegible] шалгажа табиһан ябадал мүн байна гэжэ тэмдэглэнэ. «Крисчен Сайенс Монитор» гэжэ газетэ болбол: «Европодо экономическа координаци байгуулха тухай американска түсэб зүбшэг[illegible] Советскэ Союзтай яажа хани харилсаа байгуулха тухай бэшэ, харин тон түлэб яажа Советскэ Союзгүйгөөр хэрэг ябуулгаяа хэхэб гэһэн тухай дурадхалай зүһэтэйгөөр хэлсэгдэһэн байна»—гэжэ баталан хэлэнэ.

Финляндитай, Румынитэй хэхэ эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдые зүбшэн хэлсэхын талаар, мүн баһа Италитай хэхэ эб найрамдалай договортой холбоотой зарим нэгэн гол шухала бэшэ асуудалнуудые шиидхэхын талаар тус сесси дээрэ нэгэ зарим амжалтанууд түйлагдаһан байха юм. Тиигэбэшье тон шухала асуудалнуудай талаар нэгэн һаналда орожо шадагдаагүй байна. Ушарань хадаа нэгэн һаналтай тогтоолые абаха гэһэн советскэ делегациин оролдолго эрмэлзэлгэ болбол бусад делегациин зүгһөө дэмжэлгэ ба һайшаалга олоогүй байха юм.

Эб найрамдалай договорнуудтай холбоотой бүхы арсалдаата асуудалнууд шиидхэбэриие олоно гү, али үгы гү, энээнһээ дулдыдангүйгөөр эб найрамдалай конференциин бата болзор гаргаха гэһэн дурадхал болбол советскэ делегациин эрилтын ёһоор московско конференциин тогтоолдо эсэргүү харша гэжэ буруушаалдан хаягдаһан байна. Гадаада Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Совэдэй энээнэй хойдохи сесси болбол шиидхэгдээгүй үлэһэн асуудалнуудые зүбшэжэ үзэхын түлөө июниин 15-да суглархагэжэ болзор гаргагдаһан байна. Мүн тэрэ сесси дээрэ эб найрамдалай конференци татаха болзор гаргагдаха байха юм.

* * *

Бүхы дэлхэйн, илангаяа, колониальна ба бусадта мэдэлтэй оронуудай олониитэ арад зон болбол Симле город дээрэ англиска правительствын делегаци ба Индийскэ Национальна Конгресс ба мусульманска лигиин хоёр томо политическэ эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй хоорондо боложо байгаа хэлсээ хөөрэлдөөнүүдые тон ехэ анхаралтайгаар хаража байһан юм. Мүнөө болохоло эдэ хэлсээ хөөрэлдөөнүүд болюулагдаһаниинь элитэ болобо.

Англиска делегаци болбол бури мартын хоёрдохи хахадта Инди ходор ябуулагдаһан байгаа, энээн тухай хуулита мэдүүлгэ хэгдэһэн ёһоор, тус делегаци хадаа дүүрэн бэеэ даанги хуули захирһаан тухай индийска арадай һанал хүсэлые бэелүүлхын арга боломжонуудые зүбшэхэ зорилготой байһан юм. Англиска парламентада ба хэблэлдэ мэдээсэгдэһэн ёһоор, «энэ оронда хизааргүй дүүрэн бэеэ даанги байдал олгохо» тухай, конституци зохёохын түлөө Учредительнэ суглаа татаха тухай ба саг зуурын центральна правительство байгуулха тухай хэрэг болоҗо байһан байна. Англиска Премьер-Министр Эттли болбол англиска министрнүүдые Индидэ эльгээхэ ябадалтай холбогдуулан Общинын Палатада үгэ хэлэхэдээ энэ орон дотор ехэхэн хэсүү шанга байдал бии болоһониие тэмдэглэхэ баатай болоһон байха юм. Тиигэбэшье, «Индийскэ арад болбол нацинуудай британска хани холбооной хилэ дотор үлэхээр шиидэхэ», бээ гэһэн найдалга Эттли хэлэһэн байна. «Нью Стейтсмен Эндэ Нейшн» гэжэ долоон хоног бури гарадаг лейбористскэ газетэ болбол Индидэхи дотоодын байдал тухай тэрэ үедэ иигэжэ бэшэһэн байна гэбэл: «Англичанууд болбол Индидэ өөрынгөө эзэрхэг байдалые барижа шадаха аргагүй болоһон байна. Самолёдууд ба танкнууд болбол эмхи журам байгуулжа шадахаа байбашье, Индиие хари оронойэзэрхэлгэ һоро саашадань байлгаха аргагүй болобо».

Симле дээрэхи хэлсээ хөөрэлдөөн анха түрүүшын ябадал бэшэ. Индидэ национальна—сүлөөлэлгын хүдэлөөнэй шангадахада гү, али энэ тон шухала шанартай колониёо гээхын бодото аюулай бии болохо бүри англиска ударидагшад болбол Индийскэ хэрэг ябуулагшадтай хэлсээ хөөрэлдөө хэхэ замда ородог байһан юм. Жэшээнь 1940 оной август һарада Индидэ политическэ буһалгаанай тон ехээр хүдэлхэдэ, 1942 оной март һарада японтон Индиин хилэ тулажа ерээд байха үедэнь, мүн баһа 1945 ондо иимэнүүд хэлсээ хөөрэлдөөнүүд болоһон байна. Зүгөөр бүхы эдэ хэлсээ хөөрэлдөөнүүд холодоо таһалдан унажа дүүрэдэг зантай байһан юм.

Мүн баһа Симле дээрэхи хэлсээ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хэрэг ябадал баһал тэрээндэ адляар ябаһан байна. Англиска хэблэлэй мэдээсэлнүүд дээрэһээ бодохоло, правительствын делегаци болбол Индидэ ерээд, тон түрүү эллэб индусскэ ба мусульманска политическэ хэрэг ябуулагшадтай, провинцинуудай правительствын ударидагшадтай, княжествонуудай түлөөлэгшэд гэхэ мэтэнүүдтэй хэлсээ хөөрэлдөө хэжэ эхилһэн байна. Хэдэ хэдэн индийскэ газетэнүүдэй мэдээсэһэн ёһоор, тус хөөрэлдөөнүүд болбол имагтал орон доторхи национальна харшалалдаае һужэрөөн бадаргаха ябадалда туһалһан байна.

Англиска делегаци болбол имагтал майн 5-да Симле дээрэ хуулита хэлсээ хэжэ эхилһэн байгаа. Тиигээд нэгэ неделиүнгэрхэдэ, майн 12-то эдэ хэлсээ хөөрэлдөөнүүд болбол национальна конгресс ба мусульманска лига хоёрой хоорондо дабагдашагүй эсэргүү зүрилдөөнүүд байһан дээрэһээ бүтэжэ үгэбэгүй гэжэ мэдээсэгдэһэн байна. Мусульманова лига болбол централизованно правительство байгуулха ябадалда арсажа, бэеэ даанги мусульманска гүрэн байгуулхые шангаар эрибэ гэжэ хэлэгдэнэ. Хэлсээ хөөрэлдөөнүүдэй ябадал тухай ямаршье тодорхой мэдээсэл ниитэлэгдээгүй байна.

Бомбейдэ болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ индийскэ хэрэг ябуулагша Нарайан иигэжэ мэдүүлһэн байна, гэбэл: «бии хадаа правительствын делегациһаа юушье хүлеэгээгүй байгааб. Гансал уласхоорондын событинууд англичануудые иимэ алхам ябадал хэлгэдэ баатай болгоһон байна», тайлбарилан хэлэбэл тэдэнэр Индидэ бэеэ даанги байдал олгохо тухай хэлсээ хэхын хүсэлтэй байһанаа олоной үмэнэ харуулха гэһэн байгаа гээшэ.

Польско правительство болбол июниин 30-да оронойгоо ажабайдалай үндэһэн шухала асуудалнуудай талаар бүгэдэ арадай голосовани (референдум) хэхэ тухай тогтоол абаба. Энэ референдумэй үедэ Польшо дээрэ нэгэ палатна гү, али хоёр палатна системэтэй байха тухай, ба польско арад мүнөө бэелүүлэгдэһэн газарай реформо ба томо дунда хэмжээнэй ажаүйлэдбэриие национализациһан ябадалые, мүн баһа Польшиин баруун хилые тогтооһон ябадалые һайшаана гү—гэһэн эдэ асуудалнуудта харюу абтаха байна.

Хэнэйшье мэдэхээр, ороной доторхи ба гадаадахи польско реакционернүүд болбол хэдэ хэдэн политическэ асуудалнуудай талаар польско демократическэ правительствые эрид шангаар буруушаадаг байһан ба мүнөөшье бушуушаадаг байна. Референдум соносхоһон ябадал болбол Польша дээрэ демократиин һуури бата бэхи болоҗо байһаниие ба правительство ба арад хоёрой хоорондо нягта дүтын холбоо бии байһаниие гэршэлнэ.

Мүнөө үедэ референдум ябуулхын эдиб, хитэй бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Тэрээнэй һүүлээр, намар парламентын һунгалтанууд болохо юм.

Польско арад зон болбол референдум тухай мэдээсэлые тон ехэ баяртайгаар угтаһан байна. Энээнэй урда тээ тус хэмжээ ябуулгые буруушаажа байһан Миколайчигай парти—ПСЛ (Польско Стронництво Людове) болбол мүнөө үедэ арад олоной һаналые анхаралдаа абажа, референдум ябуулха тухай демократическэ партинуудай дурадхалтай мүн баһа нэгэдэһэн байна. Тиигэбэшье ПСЛ-эй ударидагша хүнүүд хадаа демократическэ организациин алдар нэрые өөртөө олгохо гэжэ хэды оролдобошье, бусад польско организацинуудай гэршэлэн харуулжа байһанай ёһоор, тус парти болбол польско арадай демократическэ дайшалхын оролтонуудые унагааха ба дайнай урдахи фашистска журамые дахин шэнээр бодхоохые хүсэжэ байгаа бүхы профашистска ба реакционно хүсэнүүдэй эрмэлзэн байгаа центр мүн болоһон байна. Польшиин (Влоцовско Келецкэ воеводство ба Груецко-Варшавска воеводствын) хоёр уездын ПСЛ-эй ударидагшад ба активистнууд болбол террористическэ бандистска эмхинүүдтэй холбоотой байһаниие баримталан харуулһан. Олониитын Аюулгүйн Польско Министерствын коммюнике дотор энээн тухай хэлэгдэнэ. Тэдэнэр болбол тонуул дээрмэ хэжэ, демократическэ хэрэг ябуулагшадые алажа, гүрэнэй эмхизургаануудые терроржожо байһан байна. Польско аюулгүйн органууд болбол эдэ уездүүдэй ПСЛ-эй эмхинүүдые тараах ба арестнуудые хэхэ баатай болоһон байха юм.

Польско арад болбол өөрынгөө демократическэ дайшалхы ололгонуудые хамгаалжа байна. Тэдэнэр болбол реакционно фашистска гуламтануудые үгы хэхэ ба демократиин плалтые бата бэхи, хэтэ мүнхэдэнь бэхилхын түлөө бүхы оролдолгоёо гаргажа байна.

А. ШАТИЛОВ.

Юлийскэ Крайные Югославитай ниилүүлхые югославска арад эринэ

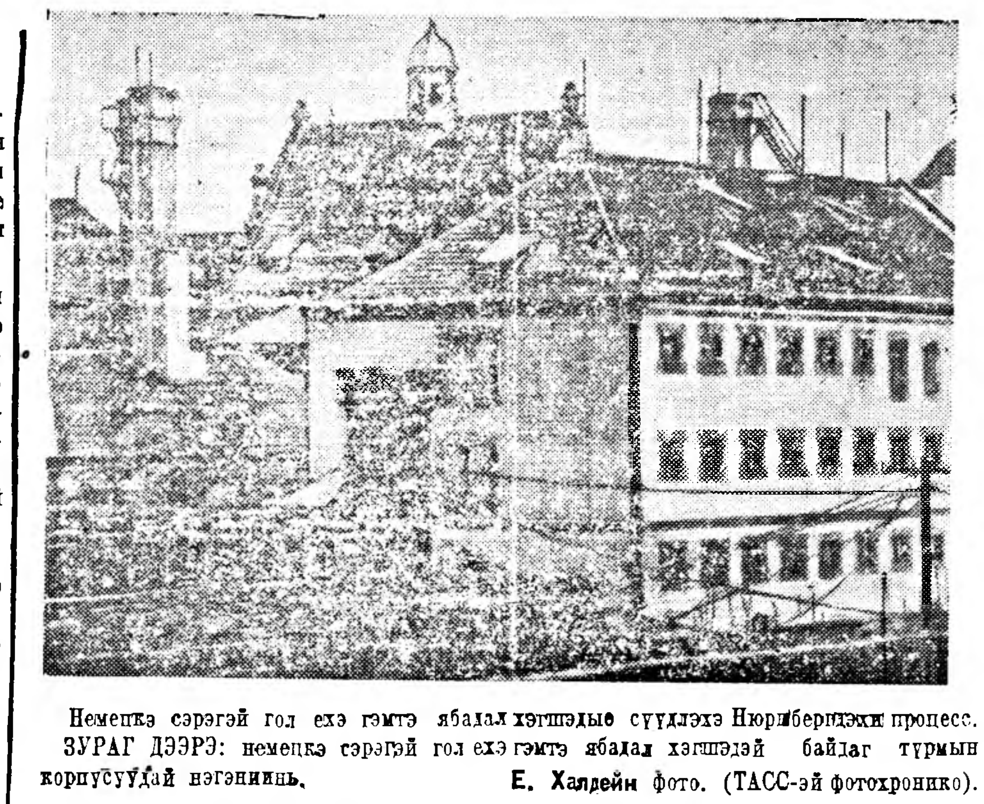
БЕЛГРАД, майн 18. (ТАСС). Итало[illegible] хилын тухай асуудал тушаа [illegible] Англи ба Франциин экспертнүүдэй [illegible] эсэргүү буруушаалга [illegible] бүхы Югославида үр[illegible] байна.

[illegible] 15-ай үдэшэ белградска универ[illegible] профессорнууд ба студентнүүдэй [illegible] болоо. Митинг дээрэ университе[illegible] доктор Душан Недельке[illegible] академи наукын президент [illegible] Александр Белич ба студенче[illegible] түлөөлэгшэд үгэ хэлэ[illegible].

Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Совэдтэ эльгээһэн өөрынгөө резолюци соо, тэдэнэр хадаа баруун гурбан державануудай экспертнүүдэй дурадхал болбол «тоншье үнэн шударгуу бэшэ ба фашизмда эсэргүүсэжэ, союзнигуудай талада эрэлхэгээр тэмсэһэн Югославиин баатарлиг арадые доромжолһон хэрэгэй һэдэлгэ» гэжэ тоолоно гэжэ митингдэ хабаадагшад мэдүүлбэд.

Юлийскэ Крайна ба Триест тухай асуудал югославско хэблэлэй гол анхаралые ээлжэ үргэлжэлһөөр байна.

«Борба» гэжэ газетэ «манай арадуудай интересүүдтэй таарахагүй тэлэ бүгэдые шэнэ Югославида уялгатай болгожо хэншье шадахагүй» гэһэн гаршагтай регент байһан Мандич гэгшын түрүү бэшэгые тунхаглаба. «Югославиин арадууд хадаа хүсэжэ байһан юумэнүүдээ мэдэнэд. Бидэ үнгэрһэн сагайшье юумэнүүдые һананабди, тэдэнһээ һургаал абанабди... Шэнэ Югослави болбол өөрынгөө зүб зүйтэй эрилтэнүүдһээ сухарижа шадахагүй ба тэрээниие хүсэншьегүй» гэжэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдэй байдаг түрмын корпусуудай нэгэниинь.

Е. Халдейн фото. (ТАСС-эй фотохронико).

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Майн 17-ой үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, майн 17. (ТАСС). Трибуналай майн 17-ой үдэшын заседани дээрэ адвокат Зиммерс гэгшэ сүүдлүүлэгшэ Редерһээ асуулта абалгые үргэлжэлүүлһээр байба.

Майн 18-ай үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, майн 17. (ТАСС). Мүнөөдэр Трибуналай үглөөнэй заседаниин эхиндэ сүүдлүүлэгшэ Зейсс-Инквартын хэрэг тушаа документнүүдые эрүүлжэ асаруулхын тухай үмөөрэгшэдэй гүйлтэ хаража үзэгдэбэ. Эдэ документнүүд тушаа заключениие американска гэмнэлгын түлөөлэгшэ Додд гэгшэ үгэбэ. Тэрэнэй һүүлээрынь сүүдлүүлэгшэ Редер гэгшын хэрэгые харалгада дамжан ороно. Редерһээ үмөөрэгшэ Зиммерс гэгшэ асуулта абаба.

Америка ба Япониин хоорондо дайнай яажа бии болоһоной тухай асуудалые эхилхэ зуураа үмөөрэгшэ болбол Редерэй нэгэ документһээ иимэ баримта уншаба: «Япон болбол Сингапурые али болохоор түргэлэн эзэлжэ эхилхэ ёһотой, юуб гэхэдэ, тус арга боломжо болбол айхабтар зохид таарамжатай. Лахалааб гэбэл, американска флот мүнөө дээрээ үшөө японтой дайн эхилжэ шадахагүй байна. Гэбэшье, Англиин лэ сэрэгээ Германида буулгажа эхилээ һаань Япон болбол энэ операциие эхилхэ байна гэжэ японойхид тус операциие бэлэдхэхэ зуураа мэдүүлһэн байна. Японой энэ операциие хэхынь ябашье түйлаха хэрэгтэй. Тиибэл, Англи ба Америкын тушаа асуудал дүүрэхэ байгаа. Японһоо энээниие түйлаха хэрэгтэй».

Өөрынгөө документһээ баримтые соносхоод, Редер болбол Америкатай дай хэхые зүбшөөгшэ хэдышье байгаагүй һэн би гэжэ таһа арсаба.

Редер болбол Японой Пирл-Харборто добтолго хэһэн ушарые «тон хүлеэгдээгүй гэнтын» ушар болгон харуулхаа һанана.

Үмөөрэгшэ болбол Бразилиин нейтралитедые германяар эбдэрүүлэгдэһэн ябадалые зүбшэрүүлхэ туршалгатайгаар олон тоото документнүүдые харуулна.

Энээгээр үмөөрэгшэ Зиммерсээр сүүдлүүлэгшэ Редер гэгшэһээ асуулта абалга дүүрэбэ.

Грецидэ монархическа фашистска бандын ааша

ЛОНДОН, майн 17. (ТАСС). Лондонско радиогой Афинаһаа абтаһан мэдээсэлые дамжуулхань хадаа зэбсэглэгдэһэн фашистска банда үсэгэлдэр Кламатада дүтэхэн байһан нэгэн тосхондо добтолбо. Эдэ банданууд полицейскэ участогто орожо, асуухын тулада полицида асарагдаһан гурбан хүниие тэндэ алаһан байна. Тэрэ мэдээсэлэй ёһоор Грецидэ демократическа организацинуудай ажал-ябуулагшад болохо 149 хүнүүд январьһаа апрель хүртэр алагдаһан байна. Пелопоннес ба Македонигэгшэдтэ хүнүүдые алаха ябадал ба зэбсэгтэ добтолгын ехэшэг хубиинь хүртэхэ байна.

Горнягууд, союзна ба шахтын эзэдэй түлөөлэгшэдтэй Трумэн зүблөө хэбэ

НЬЮ-ЙОРК, майн 17. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствын вашингтонско корреспондентын мэдээсэхэнь хадаа, майн 15-да горнягуудай профсоюзай ба шахтын эзэдэй түлөөлэгшэдтэй Трумэн хөөрэлдэбэ. Горнягуудай салин хүлһэнэй түлбэриин 7 процентэй адли суммые шахтын эзэдһээ горнягуудые хангаха фондодо оруулха гэһэн профсоюзай эрилтые эридээр зайлуулһан, профсоюз ба шахтын эзэдэй хоорондо болоһон хэлсээнэй дүүрэһэнэй һүүлээр энэ хөөрэлдөөн болоһон байгаа.

Президентын секретарь Росс гэгшэ зүблөөн дээрэ ямаршье дүн түйлагдаагүй ба түлөөлэгшэд болбол Трумэнтэй дахин зүблөөн хэхэ болоно гэжэ хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдээсэбэ.

Юнайтед пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, хэрбээ „саг зуурын эблэрхэ" хухасаагай дүүрэхэһээ урда гэхэ гү, али майн 25 болтор хэлсээн түйлагдахагүй болоо һаань, Трумэн шахтануудта хиналта тогтоожо магад байна.

Стамбулда демократическа журналистнуудые сүүдлэнэ

АНКАРА, майн 13. (ТАСС). Майн 10-да демократическа журналистнуудые сүүдлэхэ гурбадахи процесс эхилбэ. Эсад Адиль, Мюстеджаплыоглу Дердюнджю, Ведат Байкурт ба Джами Байкурт гэгшэд сүүдтэ үгтэбэ. Эдэнэр болбол тэдэнэртэ үзүүлһэн гэмнэлтые таһа арсаба. Мюстеджаплыоглу гэгшэ процесс дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тэрээниие гэмнэһэн гэмнэлтэ тон буруу гэжэ хэлээд, Турцида хэблэл сүлөөгүй гэбэ. Тэрэнэй статьянуудые прокуратурын сүүдтэ үгэхын шалтагаан болгоһониие гэмнэгдэгшэ ехэ гайхана. Турецкэ хуули захиргаанай газарнуудаар хаагдаһан «Ени Дюнья» гэжэ демократическа органтой, главна редактор Джами Байкурт гэгшэ прокуратураар үгтэһэн гэмнэлтын үнэн бэшэ байһаниинь элирүүлхэ зуураа, конституцида эсэргүү хуулинуудые хубилгаха ба олониитын байгуулалтые демократизацилха ябадалые бэелүүлхэ эрилтэнүүдэй удхашанартай статьянуудые тунхаглалга болбол харюусалгада хабаадуулха эрхэ үтэнэгүй гэжэ зааба. Прокуророй эрэлтээр сүүд майн 16 болтор хойшолуулагдаба.

Андерсэй арми Англида ябуулагдахань

ЛОНДОН, майн 16. (ТАСС). 100 мянган хүнтэй генерал Андерсэй арми һаяар Италиһаа Англида ябуулагдахань гэжэ Лондондо түсэй соносхогдобо.

Тэрэ хадаа тараагдаха ёһото сэрэгэй формировани шэнгээр Англида ерэхэ юм гэжэ элиһ хэйлэгдэбэ. Тиимэ хэмжээнэй армиие Италида тараажа болохогүй гэжэ хуулита кругуудай түлөөлэгшэ зааһан байна.

Сэрэгэй албанһаа табиһанай һүүлээр энэ армиин офицернүүд ба солдадуудай саашанхи хуби заян үшөө шиидхэбэрилэгдээгүй. Англиска хэдэн доминионууд, тэрэнэй тоодо Шэнэ Зеланди ба Австрали энэ тооной зарим хэдэн хүниие угтажа абахаар зүбшөөрбэ. Бусад оронуудынь, тэрэнэй тоодо Урда-Американска гүрэнүүд, мүн тиимэрхүү хүсэлые мэдүүлбэ. Энэ талаар хөөрэлдөөнүүд үшөө үргэлжэлһөөр байна.

ГЕНЗАНЕДЭ ГЕРОЙ МОРЯГУУДТА ПАМЯТНИК

ХО ТО-КОРЕЯ, майн 17. (ТАСС). [illegible] занедэ городой главна талмайнууд[illegible] гэн дээрэ японско булимтар[illegible] Хойто Корейе сүлөөлхэ үедэ [illegible] раһан тихоокеанска флодой [illegible] баатарнуудай ахадүүгэй хүрэй [illegible] памятник бодхолгын ёһолол [illegible]

Геройнууд-моряагуудай памятник [illegible] лой арадай комитедээр бодхоогдо[illegible] на. Тэрэ хадаа һайхан архитектур[illegible] рилгые харуулна. Памятник бол[illegible] ба корейскэ хэлэнүүд дээрэ [illegible] мемориальна досканууднаар [illegible] Тэрэнэй нэгэн дээрэ «өөрынгөө [illegible] сүлөөгэй ба корейскэ арадай [illegible] ба бэеэ даанги байдалай түлөө [illegible] булимтарагшадтай тэмсэлдэ [illegible] скэ моряагуудта» гэһэн бэшэг[illegible] дохи доска дээрэнь наһа бараһан [illegible] гуудай нэрэнүүд тоологдоһон бай[illegible] Сүлөөлэгшэ советскэ сэрэгүүдэй [illegible] ник бодхолгодо городой бүхы [illegible] хабаадалсаһан байна. Тэрэ памят[illegible] тээлгэдэ корейскэ эрхим архитекто[illegible] инженернүүд, барилгашад хүдэлм[illegible] байна.

США-да ЗАБАСТОВОЧНО ХҮДЭЛӨӨН

НЬЮ-ЙОРК, майн 17. (ТАСС). [illegible] 18-да США-гай түмэрзамуудай [illegible] мянган паровозуудай машинист[illegible] ба кондукторнуудай забастовко [illegible] Забастовко болбол салин хүлһэ [illegible] лүүлгые эриһэн тэмдэгэй доро [illegible] гэгдэхэ болоно.

1.100.000 членүүдые ниитэлһэн [illegible] даанги түмэрзамайхидай 15 [illegible] зууд салин хүлһэ дээшэлүүлхэ [illegible] тэдэнэй эрилтын мүнөө хүргэр[illegible] даагүй байһан ушарһаа, забас[illegible] соносхохо тухай шиидхэбэриие [illegible] бэлэн байна гэжэ хэблэл мэдээ[illegible]

НЬЮ-ЙОРК, майн 17. (ТАСС). [illegible] пресс агентствын корреспондент[illegible] Францискоһаа дамжуулһанай ёһоор [illegible] мянган членүүдтэй моряагууд [illegible] гүүд ба портын хүдэлмэришэдэй [illegible] с юзуудай съезд салин хүлһэ [illegible] лүүлхэ эрилтэдэ дэмжэлгэ бол[illegible] хы орондоо забастовко эхил[illegible] тогтообо. Тэрэшэлэн бүхы 7 [illegible] зуудые үйлэдбэриин профсоюз[illegible] грессдэ (КПП) ороһон нэгэдэ[illegible] рацида хамтарха гэһэн тогтоо[illegible] абаба.

Нью-Йорк, майн 17. (ТАСС). [illegible] тингауз электрик интернейшнл [illegible] ниин" заводууд дээрэ 4 һара [illegible] һэн КПП-дэ оролон электри[illegible] мянган хүдэлмэришэдэй заб[illegible] дүүрэбэ. Хүдэлмэришэд болбол [illegible] хүлһэ дээшэлүүлгые түйлаһан [illegible]

Генерал Эйзенхауэрэй Токиодо байһан тушаа

НЬЮ-ЙОРК, майн 12. (ТАСС). [illegible] до ябажа байгаа Японидохи [illegible] союзна сэрэгүүдэй главнокомандаю[illegible] нерал Макартур ба американска [illegible] генеральна штабай начальник [illegible] Эйзенхауэр гэгшэд үсэгэлдэр [illegible] зүблөөн хэбэ. Генерал Эйзенхауэр болбол американска сэрэгүүдэй парад[illegible] жэ абаһан байна.

Софулисай мэдүүл[illegible]

ЛОНДОН, майн 13. (ТАСС). [illegible] агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, [illegible] Уоркер» газетэ мүнөөдэр нэгэдэ[illegible] һандаа Грециин премьер-министр [illegible] Софулистай хэһэн өөрынгөө корре[illegible] дентын интервью тунхаглаба. [illegible] тухай асуудалаар плебисцит [illegible] үдэрые һэлгэхэ гэжэ зүбшэ[illegible] Англиие Софулис гэмнэнэ. «[illegible] плебисцит болбол нэгэ хэлсээнэй [illegible] талануудынь гэжэ намда ойлгуул[illegible] Би хэлсээнэй нэгэдэхи хубиинь [illegible] хэһэн ба англиска правительств[illegible] Вебин тэрэнэй хоёрдохи хубиинь [illegible] гаая плебисцитые 1948 онһоо [illegible] гэргэхэгүй ябадалые хангаха гэж[illegible] леэгээб. Англичануудай түрүү[illegible] условиһоо бусахагүйе би баһал [illegible] бээ мүнөө үедэ плебисцит үнгэр[illegible] лоо һаа, энэ болбол 1935 оной [illegible] муу мэхэ болоно. Мүнөө байгаа [illegible] тельство болбол королиин зарса[illegible] бүридэһэн гээшэ, тэдэнэр өөрынгөө [illegible] раммагүй, харин тэрээнһээ [illegible] абадаг байна гэжэ газетын корр[illegible] дентдэ Софулис мэдүүлбэ.

Харюусалгата редактор
Ц. Д. ДАМДИН[illegible]

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС, г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС, Улан-Удэ, Унэн), ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни промышленности—7-86; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.)

Ч—00611. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж [illegible]